

2019 Jaarverslag

**WATERLINIE
MUSEUM**

2019

Jaarverslag

2

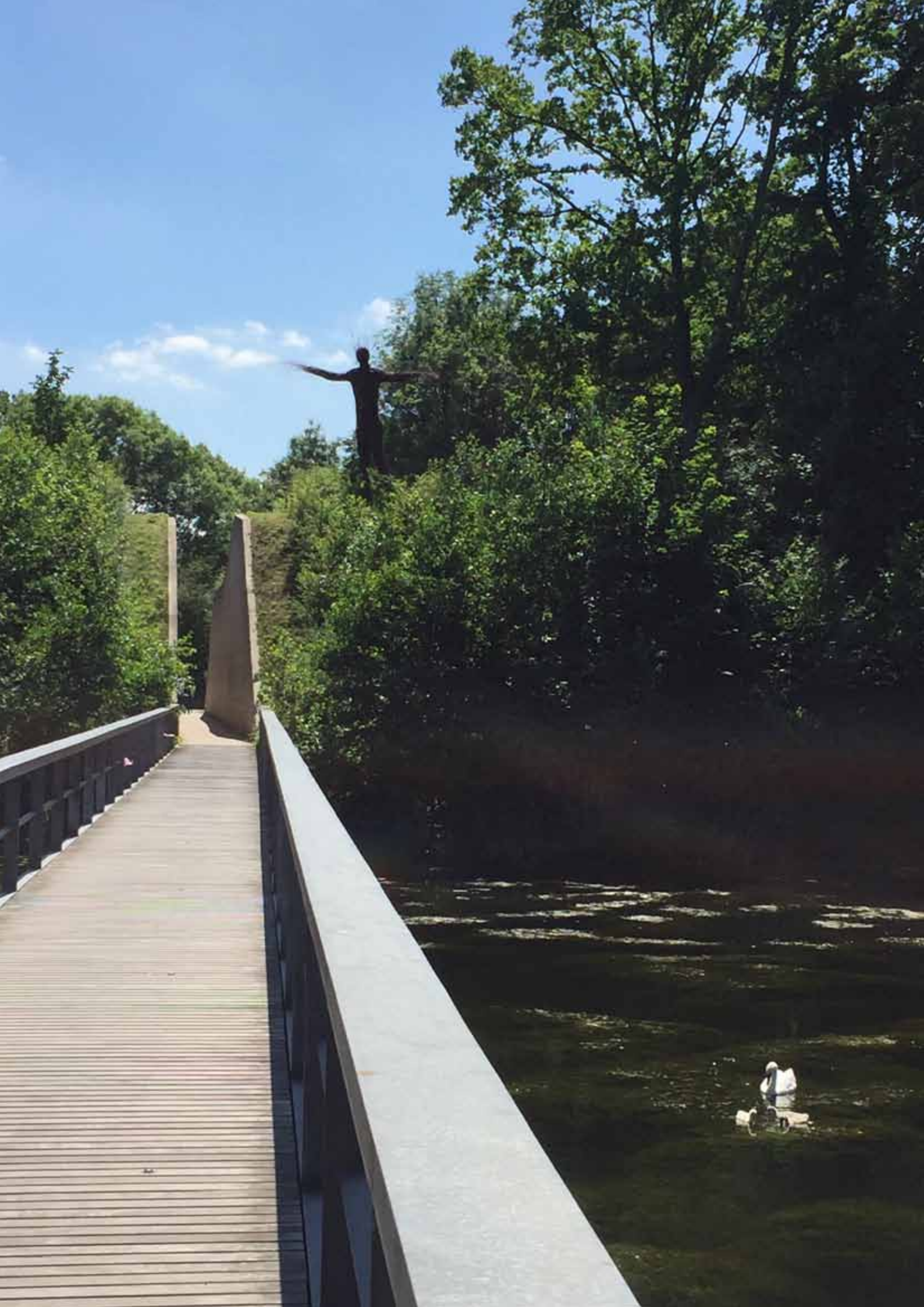
Waterliniemuseum Fort bij Vechten

Bezoekadres: Achterdijk 12, 3981 HB Bunnik
Postadres: Marsdijk 2, 3981 HE Bunnik
Telefoon: 030-6565285
email: info@waterliniemuseum.nl
website: www.waterliniemuseum.nl
www.fortvechten.nl

Foto's en vormgeving: Elganan Jelsma,
Cultureel manager Waterliniemuseum

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	6
Hoofdstuk 1 Organisatie	9
Doelstelling	9
Taken en verantwoordelijkheden van de Stichting	9
Exploitatiemaatschappij Fort bij Vechten	10
De personele invulling	10
Werkunits	11
Vrijwillige medewerkers	12
Medewerkers vanuit re-integratie en zorg	13
Hoofdstuk 2 Culturele invulling	15
Organisatie en uitvoering museale activiteiten	15
Positionering	15
Inhoudelijke thema's Waterliniemuseum Fort bij Vechten	16
Museale activiteiten en Publieksevenementen	18
Geeft Acht!, Schone kunst van militaire kleding	18
De Bios Bunker Keet	20
Kinder Doe Expo Nurdus Maximus	20
Collectiebeheer	23
Fondsenwerving	24
Samenwerkingsverbanden	25
Hoofdstuk 3 Activiteiten	27
Activiteiten, evenementen en educatie	27
Kunstwerk op tunnel bij entree	36
Wandel-, fiets- en speurtochten op Fort bij Vechten	37
Educatie	40
Bedrijfsactiviteiten	42
Evenementen	43
Kenniscentrum Waterlinies	43
Hoofdstuk 4 PR & Marketing	45
Doelgroepen	45
Klanttevredenheid	46
Publicaties	47
Website & social media	52
Aantal cijfers	54
Hoofdstuk 5 Beheer & Onderhoud	57
Beheer en onderhoud gebouwen en terreinen	57
Terreinbeheer	57

Voorwoord

5

Voor u ligt alweer het vierde jaarverslag van het Waterliniemuseum Fort bij Vechten.

Het jaar 2019 is vooral een jaar geweest van terugblikken en vooruitkijken. Het terugblikken was gericht op de activiteiten van de eerste vier jaar na de opening met de vraag wat is goed gegaan en wat kan worden verbeterd.

Naar aanleiding van een onderzoek van externe deskundigen verenigd in het Linie Expert Team (LET) is een evaluatie uitgevoerd en zijn verbeterpunten aangereikt. Dit onderzoek vormt samen met de eigen ervaringen de basis voor een verbeterplan met concrete maatregelen. Dit verbeterplan is besproken met het bestuur en geaccordeerd.

Het verbeterplan beschrijft tevens de rol van het Stichtingsbestuur en de wijze van samenwerking van de verschillende organisaties op het fort: Staatsbosbeheer (SBB), de Provincie Utrecht (PU) en de Exploitatiemaatschappij. Ook de rol van de vrijwilligers wordt in deze toekomstvisie benadrukt. Het functioneren van het museum en de vele activiteiten die hier plaats vinden werken niet zonder een actieve vrijwilligersorganisatie. We zien dat de rol van de vrijwilligers en de kwalitatieve inzet van deze groep zich sinds de opening in 2015 in positieve zin ontwikkelt.

De rol van SBB en de PU is in 2019 veranderd van passief en controlerend naar pro-actief met een nadruk op meedenken en meedoen; het Waterliniemuseum raakt in deze opzet beter geïntegreerd in de culturele infrastructuur en vormt een belangrijke cultuurdrager in de Provincie.

Tot slot wil ik eenieder bedanken die in het afgelopen jaar een bijdrage heeft geleverd aan de uitvoering van de verschillende activiteiten van het Waterliniemuseum,

In het verslag kunt u nog veel uitgebreider terugblikken op 2019. Ik wens u veel leesplezier.

Maarten Slot
Voorzitter

Stichting Waterliniemuseum Fort bij Vechten.

Inleiding

6

Het jaar 2019 is een jaar geweest van bezinning en heroverweging.

In het kader van een Provinciale subsidieaanvraag door het bestuur van de Stichting Waterliniemuseum is, op initiatief van het stichting bestuur Waterliniemuseum, de provincie Utrecht en Staatsbosbeheer, aan het Linieteam gevraagd om een analyse uit te voeren van alle fort activiteiten.

Het doel van dit onderzoek was meer inzicht te krijgen in het functioneren van het Waterliniemuseum, de horeca en het beheer en onderhoud van terreinen en gebouwen.

Het linieteam bestond uit een team van deskundigen en specialisten. Op basis van een werkbijeenkomst tussen leden van dit team en de medewerkers van het fort, is een lijst van knelpunten en bevindingen opgesteld waaraan de komende jaren kan worden gewerkt. Conclusies en aanbevelingen zijn vastgelegd in een verbeterprogramma voor de jaren 2020 tot 2022.

Kern van het verbeterprogramma spits zich toe op nog te realiseren museumonderdelen uit het ontwikkelplan uit 2009. Dit betreft onderdelen van de verschillende belevingsclusters. Andere onderdelen van het verbeterplan betreffen aanpassingen, uitbreiding en verbetering van de horeca activiteiten, de bewegwijzering, de inrichting van de bestaande exposities en het oplossen van technische mankementen zoals het werkbaar maken van de maquette, de tokkelbaan en de nog resterende gebreken uit de pijnpuntenlijst.

Het verbeterprogramma is opgesteld door de exploitatiemaatschappij en is ter beoordeling voorgelegd aan het bestuur van de Stichting Waterliniemuseum Fort bij Vechten. Het streven is dit plan begin 2020 te bespreken met de betrokken partijen (Provincie Utrecht, SBB, Stichting Waterliniemuseum) om te komen tot een gezamenlijke aanpak.

Een deel van de voorstellen van het LETteam is in 2019 in uitvoering genomen. In 2019 zijn twee wisseltentoonstelling georganiseerd met slechts een bescheiden budget. Het betrof de wisseltentoonstelling Geeft Acht, Schone kunst van militaire kleding, en de Kinder Doe Expo, opgezet naar aanleiding van het kinderboek over Nurdus Maximus, een personage uit de Romeinse tijd. Als onderdeel van de vaste tentoonstelling over WO I is een Bios Bunker Keet ingericht met filmpjes over de Eerste Wereldoorlog. De Bios Bunker Keet is te zien geweest tot 14 april 2019.

Het Waterliniemuseum heeft in 2019 deelgenomen aan een aantal activiteiten welke door de museumvereniging zijn gepromoot zoals: Vrouwendag, Museumweek, de Museummatchavond, Open Monumentendag, de Romeinenweek, de Week van de circulaire economie, de Waterweken, de Boekenweek en de Maand van de Geschiedenis. In 2019 heeft het Waterliniemuseum ook deelgenomen aan andere activiteiten zoals de Utrechtse Fietsvierdaagse, de Kinderboekenweek, de Fortenwandeltocht, de Archeologiedagen en Vormgevers in Hout.

Voor kleine groepen heeft het museum extra activiteiten georganiseerd, zoals een meet-up voor ZZP'ers, een kinderprogramma tijdens de onderwijsstaking, een avondopenstelling voor het Romeinse Limesteam, een middag georganiseerd voor Instameet Holland (een groep van influencers), een ontvangst voor het Unesco Linieteam provincie Utrecht en de Unesco-delegatie ICOMOS en tot slot de opening van het Kunstwerk 'Levende Linies' op de tunnel bij Vechten te Bunnik.

Het organiseren van zowel de wisseltentoonstellingen, als bovengenoemde activiteiten heeft geleid tot meer bezoekers en heeft daarbij veel PR gegenereerd in zowel de geschreven media, tijdschriften, dagbladen als diverse digitale informatie platforms en sociale media.

In 2018 heeft het Waterliniemuseum zich als lid aangesloten bij het internationale Unesco netwerk van watermusea. The global Network of Water Museums and Unesco-IHP (International Hydrological Programme). Het Waterliniemuseum maakt nu deel uit van een wereldwijd Unesco netwerk van ca 60 Watermusea verspreid over 36 landen. Het doel is om een gezamenlijke bijdrage te leveren aan de bewustwording en realisatie van de 17 sustainable development goals van de Unesco.

Tijdens de leden bijeenkomst van het Unesco Netwerk in augustus in Valencia, is besloten dat elk museum een rivier in eigen land adopteert om periodiek

de waterkwaliteit te monitoren. Het Waterliniemuseum heeft de rivieren Kromme Rijn en de Vecht geadopteerd. Beide rivieren vormen een onderdeel van de Oude en Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het is de bedoeling dat voor deze monitor een educatief programma wordt ontwikkeld voor verschillende groepen zoals vrijwilligersorganisaties en scholen. Door deze activiteit in verschillende landen uit te voeren, kunnen verspreid over de wereld gegevens over de waterkwaliteit worden verzameld en kan door participatie van groepen de bewustwording rond de betekenis en het gebruik van water worden bevorderd. Het Waterliniemuseum kan hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de bewustwording en de discussie ten aanzien van de waterkwaliteit en de betekenis van water voor de natuur (biodiversiteit) in het waterliniegebied.

In 2019 is het Museum bezocht door ruim 35.000 betalende bezoekers. Dit is ca 4.000 bezoekers minder dan in 2018. Reden is dat in 2019 minder Museumjaarkaart houders het museum bezochten ten opzichte van 2018, het eerste jaar dat deze kaart geldig was voor het Waterliniemuseum.

In november 2019 is het Waterliniemuseum uitgeroepen tot meest kindvriendelijke museum van de Provincie Utrecht 2020. Het museum was al een Kidsproof museum! De erkenning is verkregen door de museuminspecteurs (kinderen) van de Museumkids (onderdeel van de Museumvereniging).

1

Organisatie

De organisatie van Fort bij Vechten wordt gevormd door de Stichting Waterliniemuseum Fort bij Vechten, verder te noemen de Stichting en de exploitatiemaatschappij Fort Vechten, verder te noemen de Exploitatiemaatschappij. De onderlinge samenwerking tussen de stichting en de Exploitatiemaatschappij is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.

De Stichting Waterliniemuseum Fort bij Vechten
Samenstelling van het bestuur

Voorzitter:	Maarten Slot
Penningmeester:	Guus Pieters
Lid:	Dirk Sijmons

Doelstelling

De Stichting heeft ten doel het integraal ontwikkelen van het Waterliniemuseum Fort bij Vechten met aanverwante activiteiten in, op, en in samenhang met het Fort bij Vechten te Bunnik.

De Stichting stelt zich verder ten doel kennis en informatie met betrekking tot het cultureel erfgoed van de Nieuwe Hollandse Waterlinie over het heden en verleden toegankelijk te maken voor een breed publiek door:

- a. De collectie te beheren en de expositie te vernieuwen
- b. Innovatieve ontwikkelingen op het gebied van museale functies en educatie te stimuleren en introduceren in het Waterliniemuseum Fort bij Vechten.

Taken en verantwoordelijkheden van de Stichting

- De Stichting borgt de museale functie van het fort namens de Provincie Utrecht en Staatsbosbeheer;
- De Stichting fungeert als aanspreekpunt voor de stakeholders Provincie Utrecht, Exploitatiemaatschappij Fort Vechten BV en Staatsbosbeheer;
- De Stichting keurt het jaarverslag en de jaarprogramma's goed;
- De Stichting heeft een belangrijke taak bij de verwerving van fondsen en sponsors voor nieuwe tentoonstellingsonderdelen, wisseltentoonstellingen en museale evenementen;
- Binnen de context van het convenant tussen de drie stakeholders, de Provincie Utrecht, Staatsbosbeheer en de Exploitatiemaatschappij, en de samenwerkingsovereenkomst tussen de Stichting en de Exploitatiemaatschappij, heeft het bestuur ervoor gekozen om met het bestuur-model te gaan werken;
- Alle uitvoerende werkzaamheden vallen onder de verantwoordelijkheid van de Exploitatiemaatschappij. Het bestuur is hierdoor in staat zijn controlerende functie uit te oefenen zonder verlies van enige verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Ook vanuit financieel oogpunt is het bestuur-model een

10

- juiste keuze gelet op het feit dat de omzet ruim onder de norm van 2.5 mln. bleef, die een Raad van Toezicht-model vereist;
- Het bestuur heeft in 2019 tweemaal plenair vergaderd. Leden van het bestuur, bij monde van de voorzitter en penningmeester, hebben deelgenomen aan werkbijeenkomsten met het Linieteam en het bespreken van de resultaten van het Linieteam met Provincie en SBB.
- Het bestuur onderschrijft de negen principes van de Cultural Governance Code. De bestuurders oefenen hun taak onbezoldigd uit.

De Exploitatiemaatschappij Fort bij Vechten

Verantwoordelijkheden van de Exploitatiemaatschappij Fort Vechten BV:

- De algehele exploitatie van het fort. Dit betreft de museale en de commerciële activiteiten;
- Draagt zorg voor het beheer en onderhoud van terrein gebouwen en installaties;
- De personele invulling en de aansturing van personeel en vrijwilligers;
- De realisatie voor een sluitende begroting van zowel de commerciële als museale activiteiten.

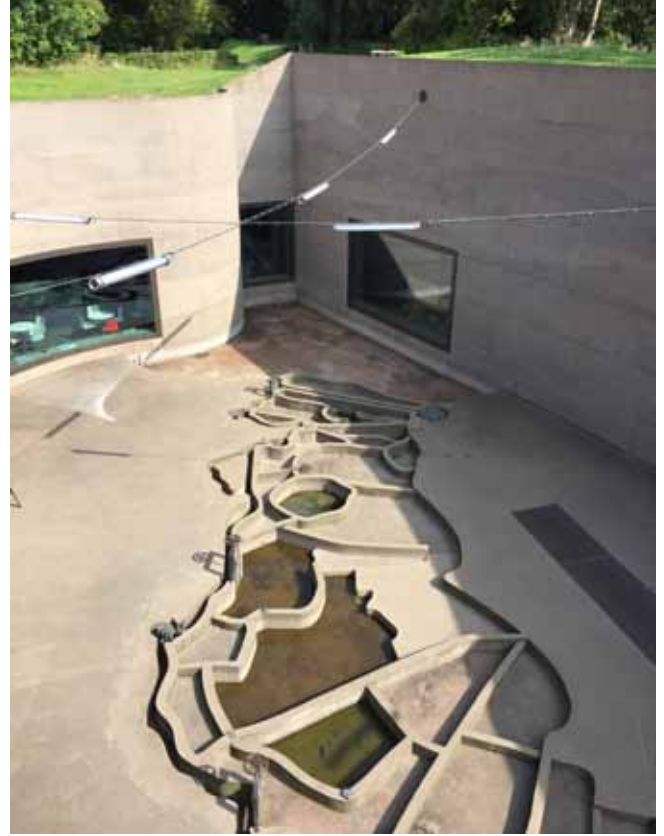
De Exploitatiemaatschappij wil zich profileren als een culturele en sociale onderneming waar mensen vanuit verschillende achtergronden en opleidingen kunnen werken, kennis en vaardigheden kunnen ontwikkelen en maatschappelijk zinvol bezig kunnen zijn. De organisatie is ingericht volgens een intern ontwikkeld hybride organisatiemodel.

Binnen deze opzet werken professionals, vrijwilligers en medewerkers uit de zorg en re-integratie in teamverband samen. De Exploitatiemaatschappij biedt in het Waterliniemuseum aan kwetsbare groepen een beschutte werkplek met mogelijkheden voor praktijkscholing en het ontwikkelen van individuele competenties.

De personele invulling

Om op toekomstige, nog niet te voorziene ontwikkelingen slagvaardig te kunnen reageren, is het van belang de museale kernorganisatie zo compact mogelijk te houden, met voldoende competenties om de museale basisfuncties te kunnen vervullen. Het vaste team zal multidisciplinair moeten zijn, over complementaire professionele en persoonlijke competenties moeten beschikken en vooral ook over uitstekende netwerken.

De vaste bezetting op Fort bij Vechten betreft in totaal 12 medewerkers, verdeeld over 10,6 FTE; hieronder vallen de werkunit museum, de werkunit horeca en de werkunit beheer en onderhoud gebouwen en terreinen van Fort bij Vechten.

De werkunits

De werkunit Museum (3,6 FTE):
 Cultureel manager (0,8 FTE)
 PR & Marketing (0,8 FTE)
 Museumcoördinator (1 FTE)
 Administratief medewerker (1 FTE)

De Cultureel manager is verantwoordelijk voor de aansturing van museale activiteiten en de organisatie van tentoonstellingen, met de bijbehorende fondsenwerving. De functie van conservator is ingevuld door de cultureel manager in samenwerking met de vrijwilligers werkgroep collectie & beheer.

De PR & Marketing manager is verantwoordelijk voor de PR & Marketing, waaronder publieksenquêtes, social media en persberichten. Daarnaast initieert zij de groeps- aanvragen en begeleidt de educatieve programma's in samenwerking met de vrijwilligerswerkgroep educatie.

De administratief medewerker verzorgt de dagelijkse telefoondienst en boekt groepen en rondleidingen in. De administratief medewerker beheert tevens de VVV winkel, welke onderdeel uitmaakt van de info balie.

De werkunit beheer en onderhoud (3 FTE) Dit team is verantwoordelijk voor het schoon- houden van het terrein en gebouwen, beheer en onderhoud van terreinen en gebouwen, technisch onderhoud van installaties, restauratie werkzaamheden en de instandhouding en ontwikkeling van de natuurlijke kwaliteit van het fort, waaronder de soortenrijkdom van de vleermuizenpopulatie en biodiversiteit.

De werkunit Horeca (4 FTE)
 Het horecateam bestaat uit een boekingskantoor met twee marketingmedewerkers, een horeca

coördinator en een vaste kok. De horeca maakt gebruik van een flexpool van circa 50 personen. Het horecateam is verantwoordelijk voor de commerciële- en museale horeca activiteiten. In 2019 hebben een aantal belangrijke mutaties in de personele samenstelling plaatsgevonden.

De horeca manager heeft de organisatie verlaten en heeft elders een restaurant overgenomen. Ook het vaste keukenpersoneel heeft als gevolg van dit vertrek ontslag genomen. Intern is deze leemte opgevangen met de aanstelling van de hospitality medewerker en de inhuur van een ervaren kok. In 2019 is het aanbod in de lunchroom vergroot en zijn de openingstijden verder verruimd. Voor de bemensing van de lunchroom is een vaste medewerker aangesteld.

Vanuit de werkunits en de directie van de exploitatiemaatschappij is geconstateerd dat door de opdeling in verschillende werkunits de samenhang en afstemming van activiteiten tussen de werkunits niet optimaal functioneert. De directie heeft het besluit genomen om een hospitality medewerker aan te stellen die samenhang tussen de werkunits organiseert en een vast aanspreekpunt is voor externe organisaties en overheden. Deze hospitality medewerker is vanaf mei 2019 operationeel. Het eerste half jaar van 2018 was er geen PR & marketingmedewerker, dit werk is deels door de cultureel manager opgevangen. Met de komst van een nieuwe PR & Marketing manager op 1 juli 2018 was het museumteam weer compleet.

Het team vaste medewerkers (vaste formatie- plaatsen) is verdeeld over drie werkunits en functioneert onder een centrale directie, gezeteld in Wageningen. De centrale directie is verantwoordelijk voor de overhead en organisatie van het museum, de administratie, werving, selectie en HRM, ICT en werkplekbeheer, beleids- ontwikkeling, juridische zaken, handhaving van wet en regelgeving, kwaliteitsmanagement en de uitvoering van museumregistratie voor de museumvereniging.

Vrijwillige medewerkers

In 2014 is een vrijwilligersbeleidsplan opgesteld. Hierin is vastgelegd op welke wijze de vrijwilligerstaken in de organisatie zijn ingebed. Het werken met vrijwilligers is binnen een organi-

satie een bewuste keuze. Vrijwilligers maken het mogelijk een breder en gevarieerder programma aan te bieden aan meer mensen. Zonder de inzet van vrijwilligers zal het museum niet in staat zijn haar ambities te realiseren. Zij vormen ook een verbinding met de wereld buiten het museum. Zij hebben hun eigen netwerken, zijn betrokken bij waar het museum voor staat en hebben voldoende afstand om het beleid van frisse impulsen te voorzien. Het streven is om een vaste groep van ca. 60 vrijwilligers actief in te zetten bij museumactiviteiten.

Er zijn diverse werkgroepen waarin de vrijwilligers actief zijn, zoals Collectie & Beheer, Educatie, Museumwinkel, Rondleidingen en de Klusgroep. De werkgroepen hebben zich in 2018 verder ontwikkeld en hebben zelfstandig steeds meer taken opgepakt. Deze ontwikkeling is ook in 2019 doorgezet. Zo worden de werkgroepen (klussenploeg) ingezet bij de realisatie van verschillende deelprojecten uit het verbeterplan 2020-2022.

Om de vrijwilligers te bedanken voor de inzet in het afgelopen jaar werd er een excursie naar het forteiland Pampus georganiseerd. Op donderdag 10 oktober vertrok een touringcar met vrijwilligers en personeel naar Muiden om daar op het schip ms. Stern te stappen. De Stern verliet de haven van Muiden langs de beroemde Bruine Zeilvloot, het Muiderslot en de Groene Draeck (Beatrix' Lemsteraak). Daarna werd koers gezet richting Forteiland Pampus. Op Pampus stond een gids klaar voor een rondleiding.

De geschiedenis van Pampus begint in de zeventiende eeuw, toen Pampus geen eiland was maar een ondiepte in de Zuiderzee. Uit deze tijd stamt de uitdrukking 'voor Pampus liggen'. Eind negentiende eeuw werd Pampus een eiland, als onderdeel van de stelling van Amsterdam. Pampus heeft dit seizoen een gloednieuwe attractie: Het geheime Wapen van Amsterdam. In de ballonmand kon men een indrukwekkende virtuele vlucht over de Stelling van Amsterdam maken. (Vergelijkbaar met onze virtuele parachutesprong?) Met de veerboot ging de reis terug naar Muiden en 's avonds werd er op Fort bij Vechten gezamenlijk gegeten.

Medewerkers vanuit re-integratie en zorg

In het Waterliniemuseum zijn verleden jaar extra plekken gecreëerd door in gebruikname van de lunchroom. Helaas heeft dit niet geresulteerd in meer deelnemers voor deze activiteiten. In vergelijking met het jaar 2018 zijn wij geëindigd met iets minder deelnemers te weten 21 personen. In 2018 waren er wel meer deelnemers voor de horeca en groen terwijl het jaar 2019 een verschuiving heeft plaats gevonden naar de werkplaats. Acht deelnemers zijn doorgestroomd naar andere activiteiten/ vrijwilligerswerk (5 dln) of naar werk (3dln). Onze deelnemers zijn dit jaar met name vanuit de gemeenten Utrecht en Zeist gekomen. Er zijn twee UWV trajecten geweest die positief zijn afgerond en één werkfit traject loopt nog.

2

Culturele invulling

Organisatie en uitvoering museale activiteiten

Positionering

Het Waterliniemuseum op Fort bij Vechten vertelt het unieke verhaal van de Hollandse Waterlinies en de verdediging van het land met de hulp van water. Door dit unieke verhaal is het Waterliniemuseum zowel regionaal als internationaal van betekenis. Het fort ligt op een unieke plek in het landschap van de provincie Utrecht, namelijk op de grens van de Romeinse Limes en in de Hollandse Waterlinie. Direct naast het fort is een moderne verbeelding van het Romeinse Castellum Fectio gebouwd. Het fort als onderdeel van de waterlinie en het Castellum als onderdeel van de Limes, zijn beide genomineerd als UNESCO-monument. Fort bij Vechten is hiermee de enige locatie in Nederland met twee UNESCO-nominaties. Op Provinciaal niveau behoort het Waterliniemuseum (in 2015 door architect Anne Holtrop gebouwd) tot een van de toplocaties van de regio.

In een samenleving die voortdurend in beweging is wil het Waterliniemuseum een plek van rust creëren, een fijne plek zijn om te verblijven, een ontmoetingsplek en een plek waar iets valt te beleven en om kennis op te halen. Het museum kan een verbindende factor zijn tussen personen, objecten en organisaties. Het museum probeert niet statisch te zijn, maar mee te bewegen met de samenleving om daar zo een actieve bijdrage aan te kunnen leveren. Het Water-

liniemuseum zoekt aansluiting bij de belevingswereld van de bezoeker en kijkt vanuit het heden naar het verleden. Het museum moet 'leven'. Een ideaal museum is een ontmoetingsplek, een broedplaats waarin de grenzen vervagen, de grenzen tussen kunsten en wetenschappen, tussen verschillende bevolkingsgroepen, tussen kunst en populaire cultuur en tussen oude en nieuwe geschiedenis.

Het museum omvat een geheel aan factoren: een bijzonder architectonisch modern gebouw, een fascinerend fort, eigenzinnige natuur, de tentoonstellingen, de bezoekers, de medewerkers, maar ook de achterliggende filosofie en identiteit van het museum. Al met al een museum met een merk, een watermerk! Het Waterliniemuseum is het icoon van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

15

Inhoudelijke thema's Waterliniemuseum Fort bij Vechten

Het museum richt zich op vier inhoudelijke thema's:

1. De Hollandse Waterlinies/ forten
2. De WO I en WO II
3. De Romeinse Limes en het Castellum Fectio
4. De natuur en natuurontwikkeling op en rond het fort

Over deze vier onderwerpen zijn vaste exposities opgezet met een bijbehorend activiteitenprogramma. Aanvullend aan deze vaste exposities worden jaarlijks thematische wisseltentoonstellingen opgezet met daaraan gekoppeld een culturele agenda.

Sterk Water

Sterk Water is onze grote vaste tentoonstelling in het hoofdgebouw. Het is interactief van opzet en maakt gebruik van virtual reality technieken. De tentoonstelling vertelt het verhaal rond de ontwikkeling van waterlinies in Nederland en laat zien hoe Nederland werd verdedigd met de hulp van water. De routing is verdeeld in de onderdelen: Doen, Toen en Nu.

Aan het einde van de expositie kan men een virtuele parachutesprong maken, waarmee gelijk het tijdperk van de waterlinies werd afgesloten. Op het moment dat men over het water heen kon vliegen werkte de water barrière niet meer als defensiemechanisme. De tentoonstelling wordt zowel door professionals

uit de museumwereld als het alledaagse publiek positief beoordeeld.

Inmiddels staat de vaste expositie 5 jaar en moeten er plannen worden gemaakt voor vernieuwing van diverse onderdelen. Zeker omdat er aan die voorbereiding en financiering weer jaren vooraf gaan. Plannen voor twee nieuwe experiences worden verder uitgewerkt. De ruimte rond het thema WO II wordt aangepakt en de experience bij de parachutesprong. Voor een experience over de gehele Nieuwe Hollandse Waterlinie is Motionpark benaderd. Zij hebben twee schetsontwerpen gemaakt. Hier wordt de komende tijd aan verder gewerkt.

Lummelen in de Linie

Deze tentoonstelling gaat over de mobilisatie gedurende de Eerste Wereldoorlog. De tentoonstelling is ondergebracht in Het Reduit, een zelfstandig fort binnen fort bij Vechten. Het authentieke, niet gerestaureerde karakter van deze ruimte in combinatie met de nieuwe presentatietechnieken maakt deze tentoonstelling bijzonder. De tentoonstelling Lummelen in de Linie kan alleen worden bezocht als onderdeel van een rondleiding met een gids of als educatief programma.

De Romeinen en Castellum Fectio

Fectio was een belangrijke Romeinse vestingplaats in Nederland en dateert uit de periode van het jaar zes voor het begin van de jaartelling en is gebruikt tot circa 300 na het begin van de jaartelling. Voor zover bekend is dit het enige Castellum in Nederland dat onderdak bood aan een complete ruitersafdeling met 500 ruiters. Het Castellum lag langs de Limes. Dit was de noordgrens van het Romeinse Rijk en liep langs de rivier de Rijn. De toenmalige loop van de Rijn (2000 jaar geleden) liep langs het Castellum Fectio, het huidige Utrecht (Traiectum), Vleuten, Harmelen en Woerden en mondde tenslotte ten noorden van Katwijk uit in de Noordzee.

De vaste Romeinententoonstelling over het leven in de Romeinse periode in en rond het Castellum Fectio is te zien in de oude bomvrije kazerne. vlak naast de entree van het museum. In de tentoonstelling worden de levens van vier personages gepresenteerd. Het betreft:

- Valens, de veteraan uit de Ala Thracum, het ruitercorps;
- Fledimella, de slavin van commandant Salvius;
- Victor, een kind dat woonde in de vicus (het kampdorp) bij het Castellum;
- Crispinus, leerbewerker van de vicus

Het leven van deze personen wordt uitgebeeld aan de hand van filmpjes en vondsten die bij opgravingen in de omgeving van het fort zijn bloot gelegd. Een deel van de expositie is al vernieuwd. Nu moeten nog

resterende info-borden worden aangepast in Nederlands en Engels.

De Romeinententoonstelling kan worden gecombineerd met een rondleiding of zelfstandige wandeling naar het Castellum Fectio. De plek waar ooit het Castellum lag is zichtbaar door een verhoging in het landschap. De betonnen omranding zelf is voorzien van objecten en informatieve teksten. Het castellum is eigendom van de Provincie Utrecht. Direct ten oosten van het Castellum is een replica gebouwd van een Romeinse wachttoren. De bezoeker kan zich zo een beeld vormen hoe het moet zijn geweest om hier als soldaat wacht te lopen.

Krachtenpatzers van de natuur

In een chambree 13 van de bomvrije kazerne heeft Staatsbosbeheer een tentoonstelling met filmpjes ingericht over de natuur op het fort. Het fungeert tevens als startpunt van een natuurwandeling over en rond het fort. De wandeling en de tentoonstelling van Staatsbosbeheer zijn vrij toegankelijk.

Museale activiteiten en Publieksevenementen

Jaarlijks organiseert het Waterliniemuseum één á twee extra wisselende tentoonstellingen die aansluiten bij de thema's van het fort en de jaarlijkse culturele agenda's. Er wordt steeds gezocht naar nieuwe manieren om de verhalen te vertellen. Het doel is om de maatschappelijke rol van het museum en de positie in de samenleving te versterken en steeds nieuwe doelgroepen aan te trekken. Ook herhaalbezoek wordt hiermee gestimuleerd. De afgelopen jaren heeft dit geresulteerd in tentoonstellingen met cultuurhistorische onderwerpen, maatschappelijke thema's verbeeldt door hedendaagse kunstenaars en speciale kindertentoonstellingen naar aanleiding van kinderboeken. In 2019 waren er twee extra exposities te zien.

18

Geeft Acht!, Schone kunst van militaire kleding

9 november 2018 - 14 april 2019

De kunsttentoonstelling 'Geeft Acht!, Schone kunst van militaire kleding' werd op 9 november 2018 feestelijk geopend in een overladen auditorium. In deze tentoonstelling stond hergebruik van militaire kleding centraal met duurzaamheid en circulaire economie als uitgangspunten.

Bijna 30 hedendaagse beeldende kunstenaars hadden kunstwerken gemaakt van, en/of geïnspireerd op, afgedankte militaire kleding. Dit heeft geresulteerd in een prachtige tentoonstelling waarin een breed scala aan disciplines, technieken, onderwerpen en ideeën tot uiting zijn gekomen. Thema's die aan bod kwamen waren onder anderen militairen, oorlog en vrede en de maatschappelijke thema's als: textielafval, duurzaamheid en circulaire economie.

Bij het Waterliniemuseum Fort bij Vechten gaat de interesse uit naar het textielafval dat afkomstig is van Defensie; de militaire uniformen. Hoe gaat Defensie om met de problematiek van textielafval en wat zijn de mogelijkheden van het recyclen van militaire kleding? Het thema was gekozen vanwege de beeldvorming van het militaire uniform, dat steeds vaker in de media en het publieke domein verschijnt. Zelfs camouflageprint is weer in het modebeeld te zien. In combinatie met de problematiek rond het textielafval en de indrukwekkende omgeving waarin de kunstwerken getoond werden, de bomvrije kazerne van Fort bij Vechten, deed deze krachtige tentoonstelling haar naam eer aan.

Ook in het museumgebouw zelf was iets te zien van de expo: een aantal kleine objecten in de vitrines en twee couturejurken van modeontwerper Mo Benchellal.

19

Bij de tentoonstelling verscheen een bijzondere tweetalige catalogus met daarin een toelichting van iedere kunstenaar.

In verband met de Nationale Museumweek (8 t/m 14 april) werd de tentoonstelling 'Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding' verlengd t/m 14 april 2019. Er zijn diverse Meet & Greet bijeenkomsten georganiseerd, onder andere tijdens de Vrouwendag en de Nationale Museumweek.

Stichting PubArt heeft van de opening, de tentoonstelling en de bijeenkomsten en presentaties van kunstenaars korte filmpjes gemaakt. Deze zijn te zien op YouTube.

Deelnemende kunstenaars: Peggy Eras, Irma Frijlink, Rina de Haas, Barbara Houwers, Elganen Jelsma, Marjoleine van Kalken, Petra Knol Daudeij, Atty Kingma, Bia Maas, Greetje Majoor, Romanina Mandricardo, Ted Moelker, Carola Mokveld, Rivka van Neerbos, Sunny Neeter, Nelleke Ponsteen, Udo Prinsen, Els Rijerse, Afke Schenkelaars, Rob Schultheiss, Willem van Spronsen, Elaine Vis, Ank van der Wal, Elly Verkerk, Sacha Wendt, Elize van der Werff, Diklah Zohar.
Subsidiegevers: Defensie, Bigagroep Zeist, Prins Bernhard cultuurfonds.

Idee: Elganen Jelsma en St. PubArt, die daarvoor ook ondersteuning kreeg van de Rabobank en MVO Nederland.

De Bios Bunker Keet

4 november 2018 – april 2019

Ook de Bios Bunker Keet met filmpjes over de Eerste Wereldoorlog was nog tot 14 april te zien. Er hingen enkele uitvergrote foto's en het publiek kreeg enkele stickers (van de herdenkingsbloemen van de diverse landen, klaproos, vergeet-mij-nietje, korenbloem of margriet) en zij mochten daarmee de hele keet volplakken. De keet werd mede financieel ondersteund door het WOI collectief met Huis Doorn en Kasteel Amerongen.

20

Kinder Doe Expo Nurdus Maximus

28 april 2019 - 6 januari 2020

Na het succes van de vorige kindertentoonstelling, De Waanzinnige Boomhut DOE-EXPO, ging ook deze nieuwe tentoonstelling over een populaire kinderboekenserie, de 'Dagboeken van Nurdus Maximus'. De Kinder Doe Expo was te zien in Gang B, chambree 23 en de kruiskamers; ruimtes in de bomvrije kazerne.

Hoofdpersoon Nurdus Maximus is een dunne, onhandige slungel, die zeker weet dat hij later een Romeinse held zal worden. Zijn oudere broer is een generaal in het leger en zijn ouders vinden hem maar lastig. Tijdens zijn hilarische pogingen om een held te worden, werkt Nurdus aan de zijde van Caesar, probeert hij barbaren op te voeden en leert hij vechten als een gladiator.

De Romeinse wereld zoals auteur Tim Collins en illustrator Andrew Pinder die beschrijven, is fantasievol, maar wel gebaseerd op ware bronnen. De spannendste en grappigste avonturen uit de boeken kwamen terug in deze speciale doe-expo, waar kinderen aan de hand van opdrachten zelf in de huid van Nurdus Maximus konden kruipen. Door leuke, spannende spellen en doe-activiteiten werden de kinderen meegenomen naar de Romeinse tijd. Aan de hand van een begeleidend boekje en tal van opdrachten werden creativiteit en inlevingsvermogen op de proef gesteld.

Tijdens de Romeinenweek werd de expositie geopend en waren er workshops Romeins schild knutselen en Gangs of Rome. In een miniatuurversie van 'Gangs of Rome' kon men een favoriete vechter kiezen, hem of haar een echt Romeins wapen geven en de tempel beschermen. Of de kant van de barbaren kiezen en de tempel beroven! Speciaal voor kinderen van ongeveer 8 tot 15 jaar.

Voor de wat jongere kinderen (ca. 4 tot 8 jaar) werd er een knutsel-workshop georganiseerd. Van karton kon men een eigen Romeinse schild maken.

De kindertentoonstelling is ontworpen, bedacht en gerealiseerd door Stichting PubArt.

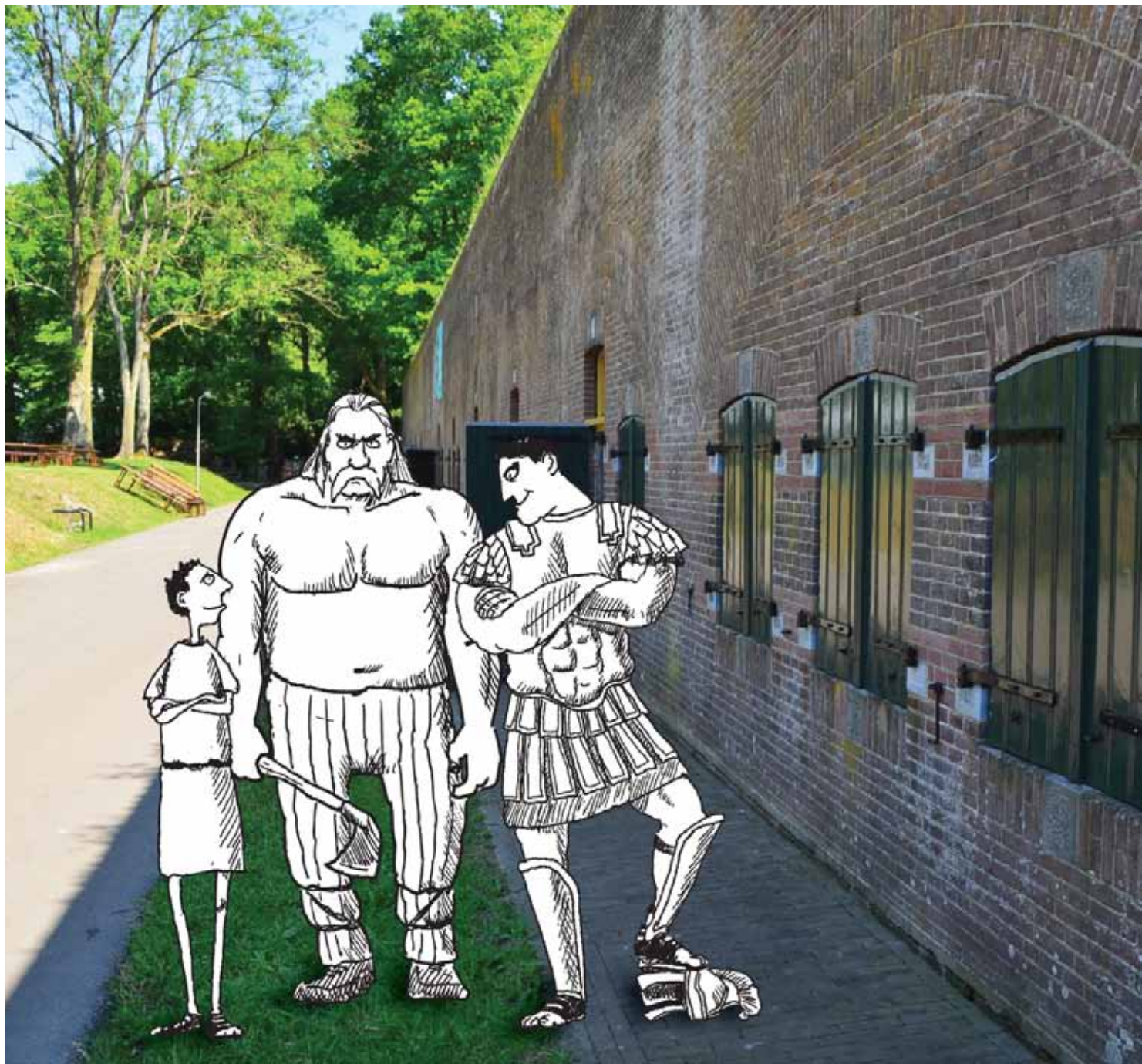

21

22

Collectiebeheer

De collectie van het Waterliniemuseum is beperkt in omvang. De betekenis van de waterlinie is vooral historisch en is vastgelegd in de gebouwen, objecten en landschappelijke elementen van het waterlinielandschap. Het fort en de directe omgeving in combinatie met de reconstructie van het grondvlak van het Romeinse Castellum Fectio, zijn historisch en archeologisch van bijzondere betekenis.

In 2019 zijn alle collectie-onderdelen door een vrijwilliger overgezet in de professionele versie van Adlib.

Er zijn bruikleenovereenkomsten met:

- Het PUG: Romeinse vondsten van Fort bij Vechten;
- Het Nationaal Militair Museum: Kanonnen en geweer;
- Gorcums Museum: houten peilschaal;
- Waternet: originele peilstok;
- Kadastermuseum: meetinstrumenten en meetlinten.

De bruiklenen met enkele particuliere verzamelaars liepen eind 2019 af. De objecten zijn retour eigenaar gegaan. Dat waren enkele Romeinse objecten van de heer Hoogendoorn en de Duitse betonnen oefenbommen van de heer R. Ros.

Het Waterliniemuseum heeft in 2019 geen schenkingen ontvangen.

De schenking van Rijkswaterstaat uit 2018 wordt door vrijwilligers geïnventariseerd en geconserveerd.

Daartoe behoren schutbalken voor een sluis, een malle jan en een hijswerktuig.

Fondsenwerving

Het Waterliniemuseum ontvangt geen structurele ondersteuning vanuit de overheid. Fondsenwerving en sponsoring zijn daarom essentieel om de exposities te vernieuwen en de uitvoering van de museale activiteiten mogelijk te maken. Er zijn ook 2019 diverse aanvragen gedaan, maar de vijver waarin de culturele instellingen vissen is klein. Veel aanvragen zijn dan ook afgewezen.

Via de erfgoedtafel van de Provincie Zuid Holland is een bedrag van 10.000,- beschikbaar gesteld voor onderzoek naar de mogelijkheid van de Kinder Doe Expo rond het Rampjaar 1672 en de Oude Hollandse Waterlinie. Deze expo zou dan in 2022 plaats moeten vinden in het Waterliniemuseum. Voor de Kinder Doe Expo Nurdus Maximus in 2019 zijn geen subsidiegelden binnen gekomen. Deze expositie is door Stichting PubArt gerealiseerd.

Vanuit de drie Utrechtse Castella loopt een subsidieaanvraag voor meer PR om toerisme aan te trekken. Deze aanvraag is naar 2020 doorgeschoven.

De RABO familiespeurtocht over het fort rond het thema WO II, id gerealiseerd door het LEU en de Rabobank.

Samenwerkingsverbanden

In 2019 heeft het Waterliniemuseum samenwerkingsverbanden onderhouden en is nieuwe verbanden aangegaan met verschillende partijen:

Museum: Museumvereniging
 WOI: WOI collectief (Huis Doorn, Kasteel Amerongen, Waterliniemuseum)
 OHW: Erfgoedtafel Zuid Holland
 Romeinen: Romeinse Limes Nederland, Drie Utrechtse Castella (DOMunder, Castellum Hoge Woerd, Castellum Fectio)

Tentoonstellingen: Stichting PubArt, diverse kunstenaars, uitgeverij Ploegsma/ Kinderboeken, Defensie, Bigagroep Zeist, Motionpark (experiences)

Regionale musea: MOA, Museum Hoge Woerd, DOMunder

Lokale partners: Landschap Erfgoed Utrecht, Romeins Limes Netwerk Utrecht, Provincie Utrecht, Gemeente Bunnik, Staatsbosbeheer, Kunst Centraal

Marketing: Utrecht Marketing, Stichting Liniebreed Ondernemen, VVV Kromme Rijnstreek, Rabobank

In 2018 heeft het waterliniemuseum zich als lid aangesloten bij het internationale Unesco netwerk van Watermusea. The global Network of Water Museums and Unesco-IHP (International Hydrological Programme) in support of Water Sustainability Education and Water Awareness Efforts. Het Waterliniemuseum maakt nu deel uit van een wereldwijd netwerk van ca 60 watermusea verspreid over 36 landen. Het doel is om een gezamenlijke bijdrage te leveren aan de bewustwording en realisatie van de 17 sustainable development goals van de Unesco. Tijdens de leden bijeenkomst van het Unesco Netwerk in augustus in Valencia is besloten dat elk museum een rivier in eigen land adopteert waarvan de waterkwaliteit periodiek wordt gemonitord. Het Waterliniemuseum heeft de rivieren Kromme Rijn en de Vecht geadopteerd. Beide rivieren vormen een onderdeel van de oude en nieuwe Hollandse Waterlinie. Het is de bedoeling dat voor deze monitor een educatief programma wordt ontwikkeld dat voor verschillende groepen (vrijwilligers en scholen) bruikbaar is. Door deze activiteit in verschillende landen uit te voeren kunnen verspreid over de wereld gegevens over de waterkwaliteit worden verzameld en kan door participatie van groepen de bewustwording rond de betekenis en het gebruik van water worden bevorderd. Het Waterliniemuseum kan hiermee een belangrijke bijdrage leveren aan de bewustwording en de discussie ten aanzien van de waterkwaliteit en de betekenis van water voor de natuur (biodiversiteit) in het waterliniegebied. In 2020 wordt met deze activiteit gestart.

DUIN HOLLANDE WATERLINIE • 1989/1972-1915
DE OUD DUTCH WATERLINIE • 1898/1912-1915

3

Activiteiten

27

Activiteiten, evenementen en educatie

Het Waterliniemuseum heeft in 2019 deelgenomen aan diverse landelijke manifestaties en activiteiten zoals de Vrouwendag, de Museumweek, de Museummatchavond, de Museumnacht, Open Monumentdag, de Week van de Circulaire Economie, de Romeinenweek, de Waterweken, de Boekenweek en de Maand van de Geschiedenis.

Een greep van de activiteiten is hier uitgelicht.

Vrouwendag

Op vrijdag 8 maart 2019 vierden we 100 jaar kiesrecht voor vrouwen, tijdens de Internationale Vrouwendag. Het Waterliniemuseum vierde deze dag met een Meet & Greet met de kunstenaars van de tentoonstelling 'Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding'. In de tentoonstelling stond militair textielafval centraal en toonden de kunstenaars hun eigen oplossing voor dit probleem. Men kon met de kunstenaars in gesprek gaan en luisteren naar alle verhalen. Zo waren Bia Maas en Barbara Houwers aanwezig die van stoffen vezels papier hebben gemaakt; Afke Schenkelaars maakte een camouflage print op papier met piëta's; Atty Kingma creëerde de 'Kathedraal van geborgenheid'; en Elize van der Werff verwerkte verhalen van soldaten in haar werk. Centraal stond het kunstwerk van Romanina Mandricardo, 'Warrior Queens Dinner'.

Op een gedekte tafel stonden borden waarop heldinnen uit diverse tijdperken waren afgebeeld met daarbij een servet (van camouflage-militaire kleding) van het land waarin zij woonden. Door de ruimte klonken de verhalen van de vrouwen en leek het net of deze vrouwen zo binnen konden lopen en aan tafel gaan. Een echt diner voor helden!

Museumweek

8 t/m 14 april 2019 was de Nationale Museumweek met diverse Meet & Greet bijeenkomsten met kunstenaars, rondleidingen en een Museummatch avond.

- Donderdag 11 april: Meet & Greet met kunstenaars Romanina Mandricardo, Irma Frijlink, Peggy Eras, Afke Schenkelaars en Ted Moelker.

- Vrijdag 12 april (uitsluitend voor museumkaarthouders): MuseumkaartMatch-avond. Tijdens deze avond was er ook een Meet & Greet met de kunstenaars Romanina Mandricardo, Barbara Houwers, Udo Prinsen en Elgan Jelsma. Ook werd de filmregistratie van de catwalk van Mo Benchellal getoond. Hij maakte voor de Dutch Sustainable Fashionweek 2018 een hele modecollectie van afgedankte militaire kleding.

- Zondag 14 april: Meet & Greet de kunstenaars Diklah Zohar, Rina de Haas, Petra Knol Daudeij, Nelleke Ponsteen, Afke Schenkelaars, Elize van der Werff, Irma Frijlink en Barbara Houwers. Dit was tevens de feestelijke afsluiting van de tentoonstelling.

29

Romeinenweek

Er zijn workshops georganiseerd: het spelen van 'Gangs of Rome' en een Romeins schild maken van karton. En natuurlijk kon men de vaste expositie van de Romeinen bezoeken en de extra kindertentoonstelling Nurdus Maximus. Het trok een hoop, speciaal in Romeinen geïnteresseerde, bezoekers.

Utrechtse Fietsvierdaagse

De Utrechtse Fietsvierdaagse ging ook over Fort bij Vechten. Vier dagen fietsplezier langs forten, kastelen en militair erfgoed. Voor iedereen die van cultuur en fietsen houdt, voor jong én oud!

Donderdag 22 augustus: Nieuwe Hollandse Waterlinie Zuid

Vrijdag 23 augustus: Kastelen & Buitenplaatsen

Zaterdag 24 augustus: Nieuwe Hollandse Waterlinie Noord

Zondag 25 augustus: Militair Erfgoed

Fortenfestival

Van zaterdag 7 t/m zondag 15 september 2019 was het landschap van de Waterlinies in Nederland het decor van het Fortenfestival. Het publiek kon genieten van theater, films, beeldende kunst en muziek. Tijdens het Fortenfestival waren in 10 landen meer dan 60 forten open voor publiek tijdens de European Fortress Day. Het Waterliniemuseum was tijdens het Fortenfestival open en er werden rondleidingen georganiseerd over Fort bij Vechten.

Open Monumentendag

In het weekend van 14 en 15 september was het Open Monumentendag! Het thema van 2019 was Plekken van plezier: naar welke monumentale plekken gingen en gaan mensen voor hun plezier? De amusementswaarde van monumenten stond dit jaar centraal.

Vanwege Open Monumentendag organiseerde het Waterliniemuseum op 14 september drie gratis rondleidingen over het buitenterrein en door de oude gebouwen van Fort bij Vechten.

Kinderboekenweek

Tijdens de Kinderboekenweek van 2 t/m 13 oktober stond de kindertentoonstelling Nurdus Maximus extra in de spotlights. Het thema was: Reis mee terug in de tijd! En dat kon ... helemaal naar de Romeinse tijd! Men kon de Kindertentoonstelling bezoeken, de vaste Romeinen tentoonstelling en natuurlijk de rest van het museum en het fort; een totaalbeleving.

Fortenwandeltocht

De fortenwandeltocht in de Stelling van Utrecht Als lid van Stichting Stelling van Utrecht heeft het Waterliniemuseum in oktober 2019 deelgenomen aan de georganiseerde wandeling langs de forten van de stelling van Utrecht. Hieraan hebben ca 2000 wandelaars deelgenomen. De Forten van de Stelling van Utrecht, waaronder Fort bij Vechten, maakte onderdeel uit van de wandelroute.

31

Vormgevers in Hout

Op 12 en 13 oktober vond het Houtfort plaatst, alweer de 19e editie van Vormgevers in Hout. Op het fort werden ook dit jaar weer sfeervolle expositieruimtes en kleine werkplaatsen ingericht. Meubelmakers, beeldhouwers, houtdraaiers en andere vormgevers in hout presenteerden hun nieuwste werk en gaven demonstraties. Ook waren er speciale activiteiten, workshops voor kinderen. Entree werd bij de entree van het fort betaald. Museumbezoek was inbegrepen. De tweejaarlijkse tentoonstelling is door ca 2500 betalende bezoekers bezocht. Men betaalde bij de entree van het fort en ook het museum was bij de prijs inbegrepen!

Extra activiteiten

18 januari: Meetup met ZZP-ers in het museum café van het Waterliniemuseum. Op 18 januari werden ZZP-ers uitgenodigd om te komen flexwerken, netwerken of samen ideeën uit te wisselen over nieuwe projecten. Zij werden opgeroepen om kennis te maken met de locatie van het Waterliniemuseum.

"Ben jij ZZP-er en vind je het leuk om te sparren met andere ondernemers? Of doe je graag inspiratie op in een unieke werkomgeving? Het Waterliniemuseum organiseert een Meetup. Vanaf 11 uur ben je welkom in het Museumcafé voor een kopje koffie. In het kader van de Week van de circulaire economie organiseert het museum van 14-15 uur een Meet & Greet met de kunstenaars van de tentoonstelling Geeft Acht."

14 maart: onderwijsstaking: *"Ook Fort Vechten heeft een leuk programma. Kinderen vanaf zes jaar kunnen een route lopen langs het fort, uitgezet door Staatsbos-beheer. Terry Harmelink, van PR marketing, zegt dat ze hier de hele dag zoet mee zijn."*

22 maart: avond openstelling: Romeins Limes team

19 juni: Instameet Holland, groep influencers ontvangen voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

De cultureel manager ontving een groep influencers voor het thema: de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Deze groep kreeg een rondleiding door het museum en het fort en kreeg een goodybag mee. Zij hebben veel foto's gemaakt die via social media zijn gepost.

26 – 30 augustus: Parkeerplaatstoegang en tunnel afgesloten i.v.m. aanpassing weg en plaatsen kunstwerk tunnel in opdracht van gemeente Bunnik en Provincie Utrecht.

6 september 2019: ontvangst Unesco Linieteam provincie Utrecht.

9 september 2019: ontvangst Unesco delegatie ICO-MOS

11,12 13 oktober: Nationale Archeologiedagen

26 oktober: Nacht van de Nacht; Een lichtjes route met avond opening. Speciaal met rondleidingen en lezingen.

33

Houtfort

34

35

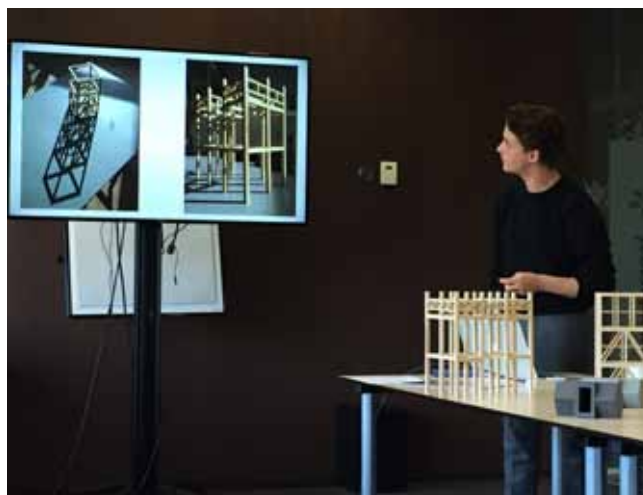
Kunstwerk op tunnel bij entree

Op 15 oktober 2019 werd het kunstwerk 'Levende Lijnen' op de tunnel bij Vechten in Bunnik opgeleverd. Het kunstwerk verbeeldt deze bijzondere plek waar de Romeinse Limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie bij elkaar komen. Gedeputeerde Rob van Muilekom, wethouder Erika Spil en Ype Heijnsman, directeur van Rijkswaterstaat onthulden dit. Gedeputeerde Rob van Muilekom: *"Deze tunnel verbindt de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Limes. Dit gebied is historisch erfgoed en daar zijn we trots op. Het kunstwerk inspireert voorbijgangers om de achterliggende verhalen van dit gebied te ontdekken."*

Het ontwerp van Bart Lunenberg (Utrecht, 1995) is gekozen uit meerdere ontwerpen van kunstenaars die in de kerstvakantie 2018/2019 te zien waren in een pop-up expositie in het Waterliniemuseum. Daar konden bezoekers aangeven welk ontwerp hun favoriet was.

De uitkomst van de pop-up expositie kwam overeen met de keuze van de begeleidingscommissie, bestaande uit de gemeente Bunnik, Rijkswaterstaat, de provincie Utrecht en het Waterliniemuseum.

Wandel-, fiets- en speurtochten op Fort bij Vechten

Rond en over Fort bij Vechten lopen mooie wandel- en fietsroutes. Ook zijn er speciale speurtochten over het fort gerealiseerd. Het museum is het startpunt om de omgeving te verkennen en het biedt diverse rondleidingen en routes aan, te voet, fiets, met een bus, individueel met een folder of gezamenlijk met een gids.

Dagelijkse rondleidingen

Dagelijks kunnen de bezoekers zich inschrijven voor een algemene rondleiding over het fort en door de oude gebouwen. Deze vertrekken op 3 vaste tijdstippen. Hiervoor kan men een kaartje kopen bij de entree.

Groepsrondleidingen

Groepen kunnen op aanvraag een rondleiding boeken. Het kan gaan om de standaard rondleiding, maar er is ook een rondleiding naar het Castellum Fectio en de Romeinen Expo en er is een speciale architectuurrondleiding samengesteld.

Nieuw: Familiespeurtocht Landschap Erfgoed Utrecht

Vanaf 15 april 2019 is er een nieuwe speurtocht over Fort bij Vechten. In samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht en de Rabobank, is er op het fort een spannende familiespeurtocht over de Tweede

Wereldoorlog gerealiseerd. In deze speurtocht gaan kinderen de dochter van de fortwachter helpen het varkentje te zoeken dat haar vader op het fort heeft verstopt. Al speurend leren de kinderen en volwassenen meer over de geschiedenis van het fort, dat onderdeel is van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De speurtocht is leuk voor kinderen van 4 tot 8 jaar samen met de (groot)ouders, en is direct erg goed ontvangen door de bezoekers. Deze speurtocht is de vierde in een rij van al eerder uitgebrachte Familiespeurtochten in de provincie Utrecht. Zo kunnen kinderen ook bij de Pyramide van Austerlitz, Huis Doorn en Kasteel Amerongen op expeditie gaan. De speurtochten verbinden de vier locaties met elkaar en trekken daardoor nieuwe bezoekers naar het fort. Daarnaast is het voor het Waterliniemuseum een mooie toevoeging op het WOII-aanbod.

Romeinse Limes wandelpad en Waterliniep pad

Deze wandelpaden zijn in 2019 uitgezet. Het zijn landelijke wandelpaden met bijbehorende boekjes. De paden zijn onderverdeeld in kleinere wandelingen. De boekjes zijn te koop in de museumwinkel.

Happen & Trappen

Ook nieuw zijn de Happen & Trappen fietsroutes. Het zijn Waterlinie fietsroutes. Een combinatie van eten, drinken en fietsen. Het start- en eindpunt is het Waterliniemuseum, waar de mensen de route ontvangen en een kopje koffie.

Slagmaatpad

Het Slagmaatpad is onderdeel van de serie Klompenpaden. Deze route is 7 km lang en brengt je langs ons fort, door de natuur van Nieuw Wulven en over boerenland. Het is een afwisselende route met een mooie combinatie van cultuur en natuur.

Deze route is voor 2 euro te koop in het VVV-kantoor op Fort bij Vechten, wat ook meteen het startpunt van de route is.

Krachtpatzersroute

De Krachtpatzersroute is een expositie en wandeling gemaakt door Staatsbosbeheer. Deze familieroute van ca. 1,5 km bevat leuke opdrachten voor kinderen vanaf een jaar of 7. De route begint in één van de ruimtes van de bomvrije kazerne van Fort bij Vechten met een inleidende expositie met filmpjes.

Het bijbehorende foldertje is gratis te krijgen aan de kassa van het museum.

Bunkerpad

Het Bunkerpad is speciaal ontwikkeld voor kinderen van 8 tot 12 jaar oud en loopt door de omgeving van Fort bij Vechten. Deze route is gratis beschikbaar in de vorm van een app.

Verken het Fort!

Voor sterke jongens en stoere meiden

Deze speurtocht leidt je over het hele fort en geeft spelenderwijs een inleiding op de waterlinie en de geheimen van Fort bij Vechten. Na afloop van de speurtocht worden de kinderen met een echt certificaat benoemd tot fortcommandanten! De speurtocht is speciaal gemaakt voor kinderen vanaf 8 jaar, maar leuk voor het hele gezin. Het boekje is te koop voor 2 euro.

Diverse fietsroutes

In het VVV-kantoor op het fort zijn diverse fietsroutes te koop die langs de waterlinie en het Fort bij Vechten lopen.

Educatie

Het museum wil zijn bezoekers op verschillende wijzen een inhoudelijke verdieping bieden en daarmee de educatieve waarde vormgeven. Doel is volwassenen en kinderen vanuit verrassende invalshoeken op een andere manier naar erfgoed te laten kijken en ze te inspireren. Daartoe wordt naast de presentaties een reeks aan educatieve diensten aangeboden waaruit bezoekers kunnen kiezen. Het Waterliniemuseum is een familie-museum en richt zich daarbij op alle generaties bezoekers. Het intergenerationeel leren, het leren van verschillende generaties onderling in interactie, is uitgangspunt van het educatieve aanbod. We gaan uit van de nieuwsgierigheid van de mens en het belang van Lifelong Learning. (Een praktische definitie van lifelong learning is door de Europese Commissie (2000) geformuleerd: 'Alle activiteiten die gedurende het hele leven ontplooid worden om kennis, vaardigheden en competenties vanuit een persoonlijk, burgerlijk, sociaal en/of werkgelegenheidsperspectief te verbeteren')

Het Waterliniemuseum heeft speciale educatieve programma's voor de doelgroep kinderen. Zij staan aan het begin van het nagestreefde proces van Lifelong learning.

Middelen:

- Vaste tentoonstelling: Sterk water, met veel interactieve opdrachten voor basis- en voortgezet onderwijs.

- Lummelen in de Linie rond WO I in het Reduit.
- De rondleiding langs de Romeinententoonstelling en een opdrachtenrondleiding langs het Castellum voor basisschoolklassen (groep 5-7) en begin middelbare school.
- De algemene speurtocht over Fort bij Vechten.
- Familiespeurtocht rond het thema WO II, over het fort.
- De Krachtpatsers-route met een inleiding in de expo van Staatsbosbeheer en een speurtocht.
- Gidsen begeleiden klassen van het basisonderwijs en voortgezet onderwijs tijdens hun museumbezoek en rondleiding over het terrein van Fort bij Vechten.

Het educatieve programma is een vervolg van het educatieaanbod, zoals dat in 2018 is uitgezet. In 2019 bezochten 36 scholen het museum en brachten 1962 leerlingen mee. Van alle groepen in 2019 waren er 18 van basisscholen en 18 voortgezet onderwijs groepen. Het is dus belangrijk dat het museum voor beide doelgroepen programma's blijft aanbieden.

Veel scholen komen ieder jaar terug. Ook diverse BSO groepen zijn langsgesproken voor een museumbezoek.

Een opvallende groep was het Wereld Water College. Een speciale landelijk evenementen-dag voor scho-

len op basis van aanmelding, waarbij de scholen ook het fort bezochten. Ook is er steeds meer belangstelling uit het buitenland, vaak uit België.

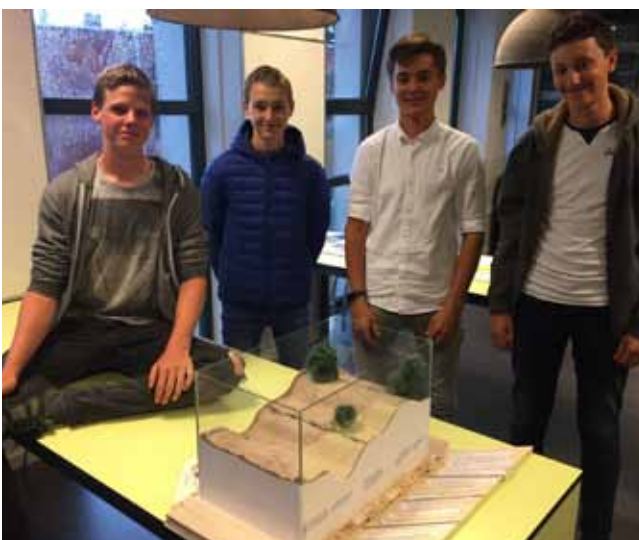
*In 2016: 23 scholen, 976 leerlingen.
In 2017: 19 scholen, 911 leerlingen.
In 2018 :31 scholen, 2071 leerlingen.
In 2019: 36 scholen, 1962 leerlingen.*

Stage

Van het Cals College Nieuwegein kwamen vier leerlingen stage lopen. Zij deden een project over de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Zij maakten daarvoor een speels ontwerp om de waterlinie uit te leggen aan kinderen. Natuurlijk was de cultureel manager bij de presentatie op de school!

41

Bedrijfsactiviteiten

Bedrijfsactiviteiten worden onderverdeeld in bedrijfspresentaties /symposia en personeelsuitjes en trainingen. De bedrijfsactiviteiten worden georganiseerd in samenwerking met Fort Events en Duckcity. Zowel met Fort Events als Duckcity is een gecombineerde huur-samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor periodes van 5 jaar. In deze huur-samenwerkingsovereenkomst is vastgelegd welke activiteiten worden toegestaan en op welke wijze de samenwerking is vormgegeven.

Met Fort Events worden all-in uitjes georganiseerd. Binnen de samenwerking organiseert Fort Events de personeelsactiviteiten zoals outdoor activiteiten en escape-rooms. De horeca activiteiten (lunches, borrels, barbecues) worden georganiseerd door de werkunit Horeca van Fort bij Vechten. Fort Events organiseert daarnaast op zelfstandige basis managementtrainingen en introductiedagen voor het MBO. Duckcity organiseert vanaf het parkeerterrein toertochten voor solexen en Deux Cheveaus (lelijke eendjes). Ook hier wordt de horeca (koffie, lunches borrels en barbecues) in een van de horecaruimten verzorgd door de unit Horeca. Op jaarbasis worden circa 300 bedrijfsactiviteiten georganiseerd. Dit aantal bestaat voor 80% uit personeelsfeesten en personeelsuitjes, 20% uit meetings en presentaties en 50% van de bedrijfsactiviteiten worden in eigen beheer georganiseerd. 50 % wordt in gelijke mate georganiseerd door

de huurders Fort Events en Duckcity. In totaal maken 15.000 bezoekers via bedrijfs- activiteiten kennis met het fort en het museum.

Particuliere feesten

Fort bij Vechten is een populaire trouwlocatie met regionale en landelijke bekendheid. Jaar lijks worden ca 90 bruiloften georganiseerd. Bij deze activiteiten wordt voornamelijk gebruik gemaakt van gebouw H. De kleinere horecaruimten (chambree 18, 19 en 20) worden veelvuldig ingezet voor familiefeesten, jubilea en familiereünies, voor groepen tot maximaal 50 personen. In totaal maken circa 8000 personen via familiefeesten en bruiloften kennis met het fort en het museum.

Jaarlijks worden ca 90 particuliere feestjes uitgevoerd. De organisatie van een familiefeest wordt in veel gevallen gecombineerd met een museum bezoek of een rondleiding over het fort. Jaarlijks worden in combinatie met feesten en partijen een museumbezoek of rondleiding georganiseerd voor ca 5000 personen. Gezien de toename van horeca activiteiten moet de komende jaren worden geïnvesteerd in een nieuw centrale keuken in Barak X. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw inrichtingsplan en restauratieplan voor de Barak. De verwachting is dat begin 2020 het vergunningentrajec wordt afgerond.

Evenementen

Naast de (landelijke) activiteiten zijn er in 2019 twee verschillende publieksevenementen georganiseerd. Alle evenementen dit jaar zijn uitgevoerd in samenwerking met evenementenbureaus Xsense en The Zoo. Door het organiseren van evenementen wordt er een ander soort publiek naar het fort getrokken, die hierdoor voor kennismaken met een voor hen geheel nieuwe historische entourage.

Bij de organisatie van evenementen is vanaf 2017 uitgegaan van een concentratiemodel waarbij twee evenementen kort achter elkaar worden georganiseerd om kosten te besparen en overlast voor het publiek te beperken. Deze twee evenementen waren alleen toegankelijk met een entreebewijs. Het Waterliniemuseum was op deze dagen gesloten.

Geheime liefde, 11 mei 2019

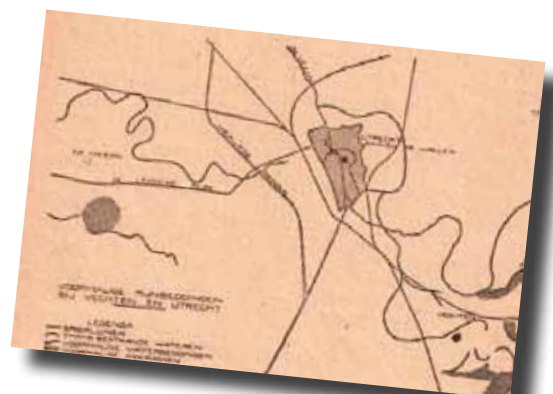
Een gecombineerd muziek en theaterfestival gericht op de doelgroep tussen de 25 en 40 jaar. Circa 5000 bezoekers hebben het festival bezocht.

HRFST festival, 13 en 14 oktober 2019

Een dancefestival georganiseerd in het tweede weekend van oktober gericht op jongeren tussen 20 en 30 jaar. Circa 3000 bezoekers hebben het festival bezocht.

Kenniscentrum Waterlinies

Op het fort is ook een kenniscentrum, waar onderzoek wordt gedaan naar diverse onderwerpen. Hier kan men informatie opvragen. Het is een zelfstandig bureau! Vrijwilligers van het museum werken ook in het kenniscentrum. Het is een centrum voor onderzoek, studie en informatie met betrekking tot het erfgoed van de waterlinies in Nederland. Niet alleen het verdedigen tegen het water, maar ook het verdedigen met water is een bijzondere levenswijze die hoort bij de Nederlandse identiteit. Beide vormen van 'watermanagement' leiden tot diverse innovaties. Het (post)militaire landschap met de daarbij behorende objecten en verhalen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam vormen het onderzoeks- en speelveld van het Kenniscentrum Waterlinies. Het kenniscentrum is gevestigd in chambree 5 in de bomvrije kazerne naast de ingang van het museumpaviljoen. Men kan op afspraak langskomen voor vragen, informatie en het raadplegen van de handbibliotheek.

4

PR & Marketing

45

Het Waterliniemuseum heeft op het gebied van PR & marketing de doelstelling om de komende jaren meer bezoekers te trekken en meer omzet te genereren bij een optimale bezoekersbeleving.

De kwantitatieve ambitie om in 2019 zo'n 42.000 bezoekers te trekken, is helaas niet gehaald. Het aantal bezoekers kwam op iets minder dan 36.000. De nadruk in 2019 is meer gaan liggen op de vakantieperiodes. Wel is het aantal bezoekers met een museumkaart gestegen. Het Waterliniemuseum doet het goed bij de jeugd. Zo is het museum, eind 2019, uitverkozen tot meest kindvriendelijke museum in de provincie Utrecht.

Het aantal bezoekers in de categorie "Entree 5 t/m 12" is in 2019 met 20% gestegen. Ook doet het museum het goed bij de "grote gezinnen".

Voor het museum is 2019 goed begonnen (februari & maart), maar vooral ook goed geëindigd (november & december). Afgezien van het openingsjaar (2015) had de kerstvakantie 2019/2020 het grootste aantal bezoekers. Vanwege aanpassingen in de BTW tarieven zijn de entreegelden en parkeertarieven begin 2019 verhoogd.

Doelgroepen

Het Waterliniemuseum spreekt een grote verscheidenheid in doelgroepen aan. De individuele museumbezoekers zijn voornamelijk ouderen, gezinnen met jonge kinderen en recreanten.

Het is een echt familiemuseum. Voor iedere leeftijd is er wel iets te beleven.

In november 2019 is het Waterliniemuseum uitgeroepen tot meest kindvriendelijke museum van de Provincie Utrecht 2020. Het museum was al een Kidsproof museum! De erkenning is verkregen door de museuminspecteurs (kinderen) van de Museumkids (onderdeel van de Museumvereniging).

Daarnaast is het museum aantrekkelijk voor educatieve en zakelijke groepen.

Door gebruik te maken van de Leefstijlvinder, kunnen we zien dat er in de omgeving van Bunnik voornamelijk veel stijl-, plezier-, inzicht-, rust- en avontuurzoekers te vinden zijn. Voor al deze doelgroepen is er op het Fort bij Vechten iets te vinden.

Zo is er veel persoonlijke aandacht voor de **stijlzoeker**, door onze gastheren en -vrouwen die extra informatie bij de tentoonstelling kunnen verschaffen. De stijlzoeker wordt getrokken door de mooie, moderne architectuur van het museum en de verrassende tentoonstellingen. Tijdens exclusieve evenementen is de stijlzoeker van harte welkom om een glaasje wijn te drinken in het museumcafé en nieuwe contacten op te doen.

De **plezierzoeker** kan op het fort terecht bij de diverse evenementen die door het jaar heen worden georganiseerd. Samen met vrienden of familie kan de plezierzoeker actief deelnemen in de diverse tentoonstellingen van het museum (met interactieve installaties), of meedoen met de talloze activiteiten

die door het museum worden georganiseerd. Omdat het een echt familiemuseum is, kan de plezierzoeker ervaringen direct delen met iedereen die dicht bij haar staat.

De rust die het Waterliniemuseum uitstraalt en de interessante geschiedenis die er verteld wordt, is precies waar de **inzichtzoeker** naar op zoek is. De inzichtzoeker bezoekt graag musea, gebouwen en natuurgebieden, en dat is allemaal op het Fort bij Vechten te vinden. Speciaal voor de inzichtzoeker is er in het museum extra verdieping te vinden, net als rustige plekken om informatie tot zich te nemen (zoals de leestafel en bankjes op het fortterrein). Net als de inzichtzoeker, kan ook de rustzoeker genieten van de stilte van het fortterrein. Op verschillende 'uitkijplekken' op het fort zijn bankjes geplaatst, waar de rustzoeker ongestoord van de natuur kan genieten. Terwijl de kinderen het museum ontdekken, kan de rustzoeker lekker zitten in het museumcafé. Zij hoeft zich nergens druk om te maken en is na een dag op het fort weer helemaal uitgerust.

Vanwege de vele fiets- en wandeltochten die langs het fort komen, kan de **avontuurzoeker** verrast worden door het prachtige Fort bij Vechten en Waterliniemuseum. Ze loopt door de coupure en staat direct oog in oog met de krachtige historie van het oude fort. De behoefte van de avontuurzoeker om het Fort bij Vechten te bezoeken, wordt versterkt door de

UNESCO-nominatie. Het Waterliniemuseum biedt alle mogelijkheden om meer over de Nieuwe Hollandse Waterlinie te leren.

Klanttevredenheid

Publieksenquêtes

Gegevens van de steekproefsgewijze publieksenquêtes worden maandelijks verwerkt. Hieruit is gebleken dat vooral de kindertentoonstellingen extra bezoekers trekken.

Dit is ook te zien aan de leeftijdscategorieën van de bezoekers, die overwegend tussen de 0-12 jaar en 25-49 jaar oud zijn. We zien dat het aantal terugkerende bezoekers in 2019 redelijk stabiel is, en ook dat mensen via de museumkaart en via tips van bekenden bij het museum terecht komen. Mensen zijn blij verrast als ze het museum binnen komen, en bevelen het museum massaal aan bij anderen.

Online recensies

Op diverse online platforms (Google, MuseumKids, DagjeWeg.nl, Tripadvisor) krijgt het museum overwegend positieve recensies. Mensen vinden het museum verrassend, informatief, erg geschikt voor kinderen en eigentijds. De ontvangst en inzet van vrijwilligers wordt ook erg gewaardeerd door bezoekers. Negatieve recensies gaan vooral over defecten van museale installaties.

Publicaties

In 2019 is het Waterliniemuseum onder andere genoemd in de volgende publicaties.

Vermeldingen in:

- AllEvents Bunnik, RTV Stichtse Vecht, Stichting ZZP Nederland, ZZP Platform Stichtse Vecht (januari): De Meet-up voor ZZP-ers
- Tijdschrift Vezel (januari); Geeft Acht!
- Tijdschrift Textiel Plus; Uitagenda (januari): Geeft Acht!
- Beeldenmagazine
- Museumtijdschrift (januari): Geeft Acht!
- Margriet (februari); advertentie van het museum, Geeft Acht! en de kinderexpo
- 50 Plus krant
- Heigraafse Vakantiegids (jaargids): museum met kortingsactie
- RTV Utrecht (februari): algemeen toeristenstuk over Provincie Utrecht voor krokusvakantie
- Okra Magazine (februari): uitgebreid artikel 'Water, vijand versus bondgenoot', waarin het Waterliniemuseum wordt besproken.
- Bunniks Nieuws (februari): Tapperuse in het museum
- RomeinenNu (februari): advertentie Nurdus Maximus
- Utrecht Guide; algemene info over het museum Engelstalig
- Buitengoed De Boomgaard: advertentie algemeen
- DUIC (april; algemeen museum
- DUIC (april): vier pasen in Utrecht
- RTV Stichtse Vecht (april): start fortenseizoen
- Rabobank blad (april): familiespeurtocht
- ANWB Er op uit (mei): De Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Kids Museumgidz (mei): pagina met grote advertentie
- Archeologie Magazine (mei): advertentie Nurdus Maximus
- Museumkrant (mei): redactioneel stuk en advertentie
- De Molenkuier (juli): Nurdus Maximus
- Forten.nl (juli): Nurdus Maximus
- Groentje (juli): Nurdus Maximus
- Houtens Nieuws (juli): Nurdus Maximus
- Bibliotheek Bunnik (juli) : Nurdus Maximus; winactie!
- Domstad (juli): Nurdus Maximus advertentie en gratis vermelding
- Groentje (september): Houtfort
- Monumentaal (oktober nr 5 2019): Artikel van SLO 'Waterlinies leven als nooit tevoren'
- Groentje (oktober): Onthulling kunstwerk tunneltje
- Heigraaf (november): advertentie museum
- Roulette FM (november): Waterliniemuseum kindvriendelijkste museum van Utrecht
- Mitteldeutsche Zeitung (11 oktober): 'Bier und Kunstin alten Festungen'
- RTV Utrecht (8 november): Waterliniemuseum kindvriendelijkste museum van Utrecht
- Domstad Kids (december): advertentie museum
- Kampioen uitagenda (december): kortingsactie
- RTV Utrecht.nl (november): Waterliniemuseum, het kindvriendelijkste museum van Utrecht 2020
- Bier en Appelsap
- Happen & Trappen
- Ons Water
- Fort Vechten

47

KINDER DOE EXPO

DE WERELD VAN DE ROMEINEN

T/M 27 OKTOBER

NURDIUS MAXIMUS

KOM SPELEN OP HET FORT

WATERLINIE MUSEUM FORT BIJ VECHTEN

Achterdijk 12, 3981 HB Bunnik
www.waterliniemuseum.nl

ROMEINSE LIMES

Utrecht editie nov. 2018 - apr. 2019

50 PLUS KRANT

21

Tentoonstelling 'Geeft Acht!' maakt militair textielafval zichtbaar

Prins Maurits veert over zijn plan voor de waterlinie

De nieuwe tentoonstelling 'Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding' in het Waterliniemuseum Fort bij Vechten geeft aandacht aan een groeiend probleem: textielafval. Velen denken bij textielafval alleen aan de mode-industrie, maar ook defensie, de politie en gezondheidszorg kampen met deze problematiek. Het gebruik en de verwerking van uniformen is aan strikte regels gebonden, want een uniform mag niet als zodanig terugkeren in de maatschappij. Hier moeten oplossingen voor gezocht worden. Dit is het uitgangspunt voor de nieuwe tentoonstelling die tot 31 maart 2019 te bezoeken is.

Speciaal voor deze tentoonstelling zijn 27 hedendaagse kunstenaars aan de slag gegaan om oplossingen te bedenken voor het verwerken van militaire kleding. Duurzaamheid en circulaire economie zijn hierbij belangrijke pijlers. De bijzondere historische omgeving waarin de tentoonstelling gehouden

wordt, de bomvrije kazerne van Fort bij Vechten, zet het verhaal extra kracht bij.

Het Waterliniemuseum, gevestigd op Fort bij Vechten, is één van de grootste forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 2013 werd dit museum gebouwd, deels ondergronds en deels achter de oude gebouwen van het fort. Het fort ligt op een unieke plek in het Nederlandse landschap, op de grens van de Romeinse Limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, wat maakt dat er veel interessante verhalen te vertellen zijn.

In een interactieve ontdekkingsstocht maak je kennis met de waterlinie, een uniek en typisch Nederlands verdedigingssysteem waarbij de verdediger gebruik maakt van aaneengesloten pollers die tot kniehoogte onder water worden gezet. Zo'n moedige waterbarrière was een geluchte hindernis voor de vijand. Het zware geschut zakte weg in sloten en greppels en het water was te ondiep om te bevaren. Je

kon niet zien wat er onder het wateroppervlak zat! Verschillende onderwerpen uit de geschiedenis worden op speelse en moderne manier getoond, wat het leuk maakt voor jong en oud. Aan het einde van de tentoonstelling kun je zelfs een victorie paradespreng maken over de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Daarnaast is er een interessante expositie over de Romeinen die zich rond het begin van de jaartelling op Fort Fectio, later verbasterd tot Vechten, hadden gevestigd. De contouren van het castellum van Fectio, ook wel de 'plint' genoemd, zijn in 2016 weer zichtbaar gemaakt en nu met een speciale castellum-rondleiding vanuit het Waterliniemuseum te bezoeken. Fectio is een van de rijkste archeologische vindplaatsen van Romeinse overblijfselen in Noordwest-Europa. Veel van deze vondsten zijn tentoongesteld in de plint van het castellum en in de Romeinse tentoonstelling in het Waterliniemuseum.

Deskundige gidsen brengen de geschiedenis tot leven tijdens de dagelijkse rondleidingen over het fort. Deze rondleiding, die ongeveer een uur duurt, brengt je over het gehele fortterrein

en in de diverse oude gebouwen, zoals het prachtige Reduit. Dit is het oudste gebouw van Fort bij Vechten, uit 1870, en wordt voor de helft bewoond door vervoerders. Bij binnenkomst loop je tegen een imposante gietijzeren trap aan, met bovenin een grote katrol waarmee kanonnen omhoog gehesen konden worden. Tijdens de mobilisatie in de Eerste Wereldoorlog brachten soldaten hier de tijd door.

Meer lezen over de rijke geschiedenis van Fort bij Vechten? Bezoek het Waterliniemuseum: Achterdijk 12, 3981 HB Bunnik (Utrecht). Open van di t/m zo tussen 10.00 en 17.00 uur. Voor aangepaste openingstijden en meer informatie, kijk op www.waterliniemuseum.nl

Tuurgangsprijs:
Gratis met museumkaart
Volwassenen: €9,-
Kind 5 t/m 12 jaar: €5,-
Kind t/m 4 jaar: gratis
Rondleidingen:
volwassenen €4,50, kinderen €3,-

'Geeft Acht!' Kunstwerk door Elaine Vis

30 november 2018 - Bunnik

Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding

10 november 2018 t/m 14 april 2019

Waterliniemuseum Fort bij Vechten in Bunnik nodigt je graag uit op de tentoonstelling "Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding". In deze tentoonstelling staan hergebruik van militair textielstof centraal, het gebruik en de verwerking van uniformen in de strikte regels gebonden, want een uniform mag niet als zodanig terugkeren in de maatschappij. In opdracht van het Waterliniemuseum - naar een initiatief van Stichting Publiert - zijn 27 beeldkunstenaars aan de slag gegaan om nieuwe oplossingen te bedenken voor het verwerken van militaire kleding.

Afbeelding

Waterliniemuseum Fort bij Vechten
Afdeling 12
Bunnik

MEER INFO

Tassenmuseum: Made in Italy

20 mei 2018 - 17 februari 2019

Amsterdam

[LEES MEER](#)

Geeft Acht! Schone kunst van militaire kleding

10 november 2018 - 14 april 2019

Bunnik

[LEES MEER](#)

Naakt niet naakt

05 januari 2019 - 30 maart 2019

Beugen

[LEES MEER](#)

Lammies liefde voor naald en draad

26 maart 2019 - 26 oktober 2019

Holten

[LEES MEER](#)

TM 14 APRIL '19

Geeft acht! Schone kunst van militaire kleding
Waterliniemuseum Fort bij Vechten, Bunnik
In deze tentoonstelling staat hergebruik van militair textielstof centraal. Het gebruik en de verwerking van uniformen is aan strikte regels gebonden, want een uniform mag niet als zodanig terugkeren in de maatschappij. In opdracht van het Waterliniemuseum - naar een initiatief van Stichting Publiert - zijn 27 beeldkunstenaars aan de slag gegaan om nieuwe oplossingen te bedenken voor het verwerken van militaire kleding.

TM 31 MAART '19

Wolzak & Kusters serious international business
Museum Rijswijk, Rijswijk
Van deze expositie van Presa Wolzak en Bas Kusters. Wolzak laat met haar kunst een protest uit tegen de ongelijke positie van de exploitatie van het paarse en borduurwerk op doek, sprekt zich haar getrouwde tweeën. Kusters presenteert wettelijke teksten en soft sculptures, waaronder een mens en lichte ten grondslag liggen aan zijn werk.

IDEA bibliotheek (o.a. Bunnik)

Er was een wedstrijd lintjes schatten in de bieb van Bunnik. Er hebben 35 kinderen meegedaan. Vier gelukkige winnaars kregen twee toegangskaartjes voor de kindertentoonstelling (Saar, Saar, Eef en Romee). Niemand had het juiste getal (206) geraden. Romee was de beste met het getal 200.

Wat vooral opvallend was, is dat de hele zomer al de Nurdus Maximus-boeken uitgeleend waren. De tentoonstelling heeft kinderen tot lezen geïnspireerd.

Het was een leuke samenwerking. Ook in het filiaal in Bilthoven zijn de flyers en posters gebruikt.

Ontdek het geheime wapen van Nederland!

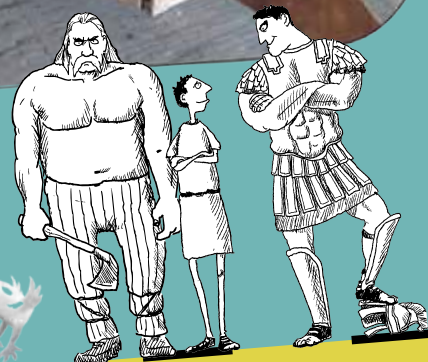

Het Waterliniemuseum zit in een echt **fort** van meer dan honderd jaar oud! Je ontdekt hoe de Romeinen hier wel tweeduizend jaar geleden leefden, hoe er in de oorlog soldaten over het fort bewogen en hoe de waterlinie werkte. Maak een **VR-parachutesprong** over Nederland, beleef de verhalen uit de geschiedenis en probeer zelf de vijand te verslaan!

28 APRIL t/m 27 OKTOBER 2019
Kindertentoonstelling Nurdus Maximus DOE-EXPO
Elke zomer is er een speciale kindertentoonstelling! Na het succes van De Waanzinnige Boomhut-expo van vorig jaar, gaat deze tentoonstelling over Nurdus Maximus, een slungelige jongen die zeker weet dat hij later een **grote Romeinse held** gaat worden. Alleen werkt de wereld om hem heen nog niet echt mee... Leer vechten als een gladiator, verkleed je als barbaar, ontmoet de heilige kippen en leer alles over de Romeinse tijd!

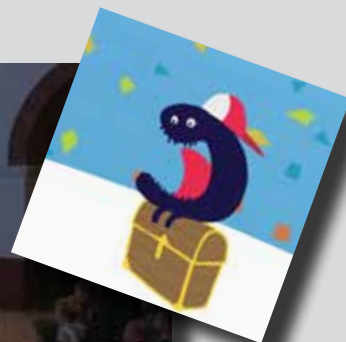

Nog niet uitgespeeld? Ook **buiten** op het fort is genoeg te doen! Kom lekker zwieren op de **schommel-kunstwerken**, ga op een spannende **speurtocht** langs de oude gebouwen, of ontdek de planten en dieren die op het fortterrein leven!

W
M WATERLINIE
MUSEUM

Geopend di t/m zo 10.00 - 17.00 uur
Tijdens schoolvakanties ook op maandag open
www.waterliniemuseum.nl | Bunnik (Utrecht)

RTV Utrecht 0 km Arie Verrips

Nieuws Sport

Foto: Luuc Jonker, Waterliniemuseum Fort bij Vechten

Waterliniemuseum Fort bij Vechten in Bunnik kindvriendelijkste museum van Utrecht

VR 8 NOV 2019, 20:34 UUR

BUNNIK - Het Waterliniemuseum Fort bij Vechten in Bunnik is verkozen tot het meest kindvriendelijke museum van Utrecht. De prijs werd uitgereikt bij de Museumkids Awards 2020 in Alphen aan de Rijn. De winnaars van de prijzen werden gekozen door ruim vierduizend kinderen.

De prijzen zijn een initiatief van de Museumvereniging om kinderen in contact te

Kunst & Museumkrant
24 en Utrecht 2019/2020

Waterliniemuseum Fort bij Vechten

Het Waterliniemuseum, gevestigd op Fort bij Vechten, is één van de grootste forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In 2015 werd dit museum gebouwd, deels ondergronds en deels achter de oude gebouwen van het fort. Het ligt op een unieke plek in het Nederlandse landschap, op de grens van de Romeinse Limes en de Nieuwe Hollandse Waterlinie, wat maakt dat er veel interessante verhalen te vertellen zijn.

In de vaste tentoonstelling *Stiek Water*, maak je in een interactieve ontdekkingstocht kennis met de waterlinie: een uniek en typisch Nederlands verdedigingssysteem waarbij de vierdelige gebruik maakt van aaneengesloten polders die tot kniehooft onder water worden gezet. Zo'n modderige waterbarrière was een geduchte hindernis voor de vijand. Het zware geschut zakte weg in sloten en greppels en het water was te ondiep om te bevaren. Je kon niet zien wat er onder het wateroppervlak zat! Verschillende onderwerpen uit de geschiedenis worden op speelse en moderne manier getoond, wat het leuk maakt voor jong en oud. Een het einde van de tentoonstelling kun je zelfs een virtuele parachutesprong maken over de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

Nast de tentoonstellingen in het museum, is er ook genoeg te doen op het terrein van Fort bij Vechten. Voor kinderen staan er speurtochten uit en staan er diverse buitenspel-kunstobjecten, zoals het schommelnetwerk van Chiel Kuij. Daarnaast zijn er Land Art objecten te vinden van kunstenaars Hester Pils. Toe aan een pauze tijdens een wandeling over het fort? In het museumcafé kan je altijd terecht voor een lekkere kop koffie, gebakje of een simpel broodje.

Het Waterliniemuseum Fort bij Vechten is goed bereikbaar met de auto, fiets en het openbaar vervoer. Adres: Achterdijk 12, 3981 HB Bunnik (Utrecht). Openingsuren: Dinsdag t/m zondag: 10.00 – 17.00 uur. Tijdens schoolvakanties ook op maandag geopend. www.waterliniemuseum.nl

Kindertentoonstelling Wardius Maximus DOE-EXPO (Van 27 oktober 2019)
Elke zomer wordt er een speciale kindertentoonstelling in het Waterliniemuseum georganiseerd. Na het succes van de 'Waarzinige Boornut DOE-EXPO', staat dit jaar de kinderboekenserie van Wardius Maximus centraal. Hoofdpersoon Wardius Maximus is een dulle, onhandige slungel die zeker weet dat hij later een grote Romeinse held gaat worden. Helaas werkt de wereld om hem heen nog niet zo mee. De Romeinse wereld waarin de verhalen zich afspelen is fantasievol, maar wel gebaseerd op ware bronnen. De spannendste en grappigste avonturen uit de boeken komen terug in deze speciale doe-expo, waar kinderen aan de hand van opdrachten meer leren over de Romeinse tijd.

51

Het Waterliniemuseum is uitgeroepen tot kindvriendelijkste museum van de provincie Utrecht!
Door de museuminspecteurs (kinderen) van de Museumkids (onderdeel van de Museumvereniging)

Wie is museuminspecteur van het jaar? Welke musea hebben dit jaar de titel Kidsproof Museum verdiend?

De Kidsproof musea

Ziek je met musea? Het kinderen zijn ook ziek? Ga dan naar een Kidsproof museum.

Algemeen (per volgorde): met 12.434 museuminspecties in. Wie museum die tussen november 2018 en oktober 2019 80 of meer inspecties kreeg met een gemiddeld cijfer van 8 of hoger, mogen zich Kidsproof noemen. Een echte Kidsproof heeft

Provinciewinnaar:

Utrecht

Kindvriendelijkste museum van Utrecht 2020

Waterliniemuseum
Achterdijk 12, Bunnik

Waterliniemuseum
Opgericht door: Stiefy Houtendijk (1) | 8 november 2018 11:15 - G

TripZet Wij zijn verkozen tot het meest kindvriendelijke museum van Utrecht!

Prestaties van je bericht

792 Gemiddelde persoons

85 Reacties, opmerkingen en deelnames

71 Like	54 Like reactie	12 Like reactie
7 Gemiddeld	7 Like reactie	0 Like reactie
3 Opmerkingen	0 Like reactie	3 Like reactie
4 Deelname	4 Like reactie	0 Like reactie

41 Klachten op berichten

0 Klachten op bericht	23 Klachten op bericht	18 Klachten op bericht
-----------------------	------------------------	------------------------

NEGATIEVE FEEDBACK

- 0 Bericht misleiden
- 0 Bericht misleiden als spam
- 0 Bericht misleiden als spam
- 0 Bericht misleiden als spam

De berichtswijze afgevoerd kunnen activiteiten op het web te worden toegevoegd of verwijderd.

792 Bevestigde melding 126 Bevestigde melding Bericht promoten

1 Foto van den Veld, Frank Loeke en 50 anderen 4 keer gedeeld

Link Opmerking plaatsen Deelnemen

Website en social media

Website

De website van het Waterliniemuseum wordt zoveel mogelijk up-to-date gehouden. Alle informatie over onkosten, parkeren, route, tentoonstellingen en rondleidingen e.d. zijn hier te vinden.

Voor korte acties of activiteiten wordt meer gebruik gemaakt van Facebook en Instagram.

Daarnaast wordt het museum op veel andere websites vermeldt

Vermeldingen op diverse websites:

- Internationale-vrouwendag.nl (maart): Meet & Greet in Geeft Acht
- Museumweek.nl (maart): Museummatch-avond
- Gooische Kinderagenda (juli): Nurdus Maximus
- Gouda FM (juli): Nurdus Maximus
- Slotstad RTV (juli) : Nurdus Maximus
- Kidsproof (juli) : Nurdus Maximus
- Ultmetkinderen.nl (juli) : Nurdus Maximus
- Leukmetkids.nl (augustus): Nurdus Maximus

Social media

De Instameet Nieuwe Hollandse Waterlinie was een succesvolle actie. Georganiseerd door de provincie Utrecht en door het museum gefaciliteerd.

Er waren 18 deelnemers, die gezamenlijk 127 posts plaatsten, waarop 31.189 likes kwamen

Dit alles bereikte 696.639 volgers, met de hashtag: #instameetholland_waterliniepad

Foto's met #waterliniemuseum:

O.a.: Vogue (februari)

Facebook vermeldingen op:

- Domstad Kids
- RomeinenNU
- Forten en Waterlinies
- Romeinse Limes Nederland
- Nieuwe Hollandse Waterlinie
- Museumkids
- Fort Vechten
- Museumvereniging
- Provincie Utrecht
- VVV Kromme Rijnstreek
- Werk en Zorg Fort bij Vechten
- Nacht van de Nacht
- Vormgevers in Hout
- Gemeente Bunnik

Cijfers:

Facebook: 1521 volgers

Instagram: 498 volgers

LinkedIn: 95 volgers

Nieuwsbrief

Abonnees: 1550

Aantal verstuurd nieuwsbrieven: 3

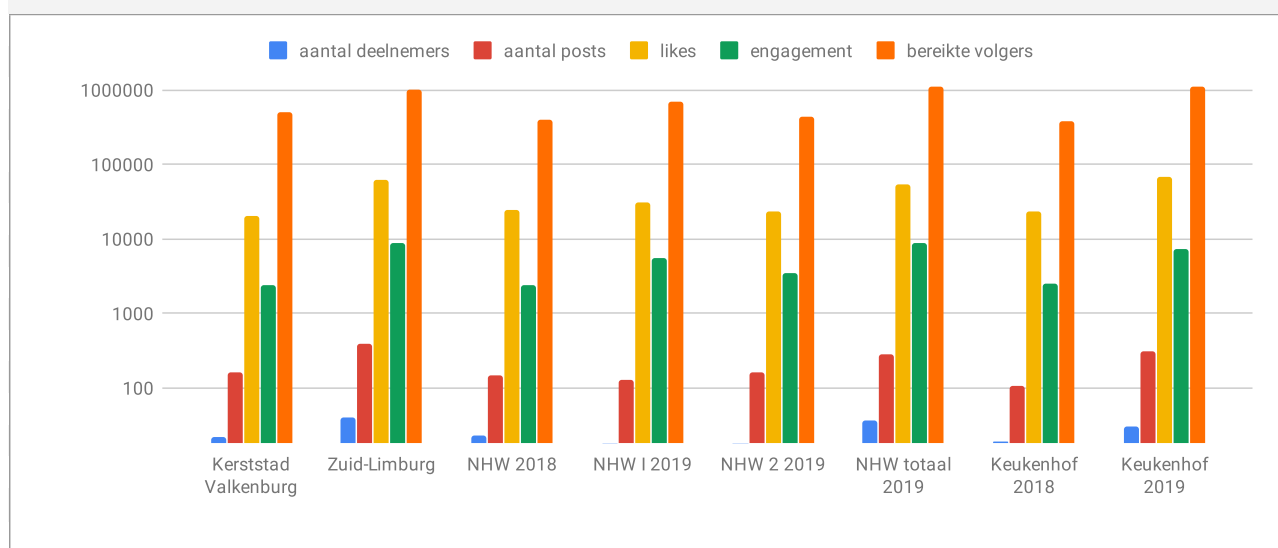
53

Analyse Instameet Holland Waterliniepads 2019

	aantal deelnemers	aantal posts	likes	engagement	bereikte volgers	hashtag
Kerststad Valkenburg	22	165	20.000	2.400	500.000	#instameetholland_valkenburg
Zuid-Limburg	40	382	63.263	8.808	1.000.123	#instameetholland_zuidlimburg
NHW 2018	23	149	25.000	2.400	400.000	#instameetholland_nhw
NHW I 2019	18	127	31.189	5.459	696.639	#instameetholland_waterliniepads
NHW 2 2019	18	160	23.822	3.535	429.486	#instameetholland_waterliniepads
NHW totaal 2019	36	287	55.011	8.994	1.126.125	#instameetholland_waterliniepads
Keukenhof 2018	19	105	23.303	2.515	379.947	#instameetholland_keukenhof
Keukenhof 2019	30	308	68.355	7.378	1.114.510	#instameetholland_keukenhof

Let op: Aantal posts is niet het aantal foto's.

De stories zijn niet meegeteld in het bereik, omdat het bereik niet inzichtelijk is.

[Alle foto's zijn inzichtelijk op Instagram op de hashtag #instameetholland_waterliniepads](#)

35.724

Bezoekers Waterliniemuseum

1521

Volgers op Facebook

498

Volgers op Instagram

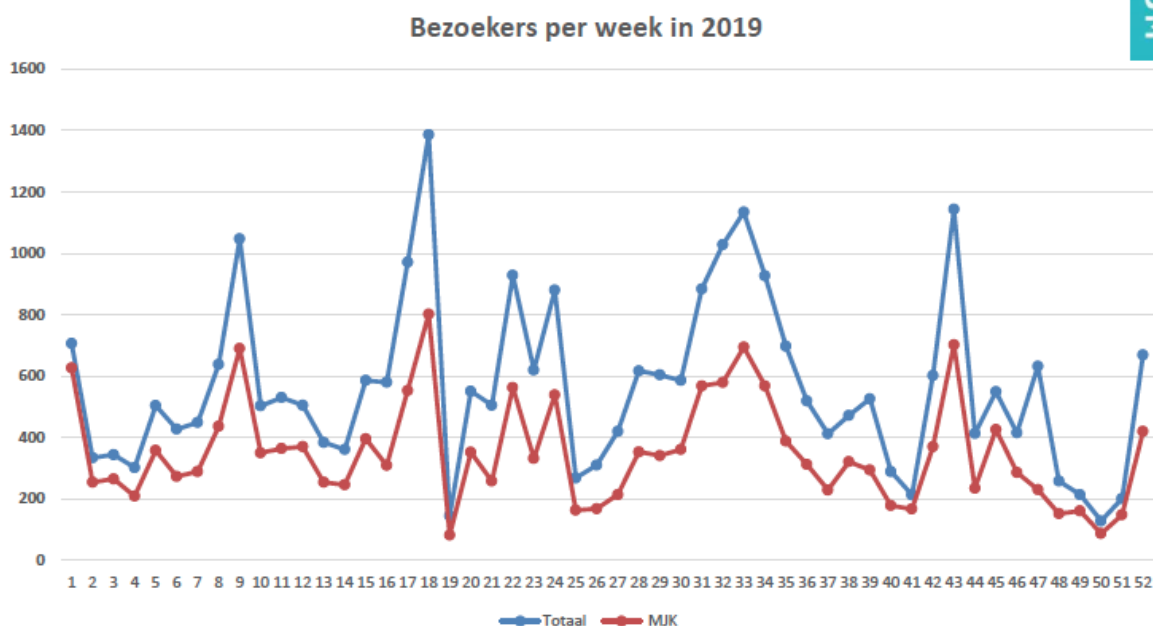
140.104

Unieke pagina bezoekers website

696.639

Bereik Instameet

Bezoekers per week in 2019

WATER
LINIE
MUSEUM

20 %

Gestegen aantal bezoekers in de categorie 5 t/m 12 jaar

1550

Nieuwsbrief abonnees

12.424

Kinder-inspecteurs van museumvereniging

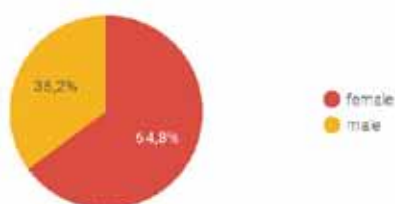
Provincie winnaar

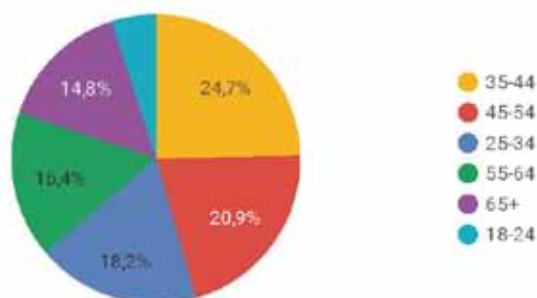
55

KARAKTERISTIEKEN VAN DE BEZOEKERS

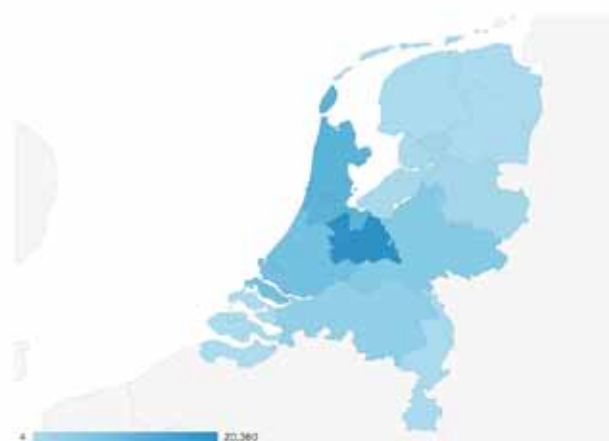
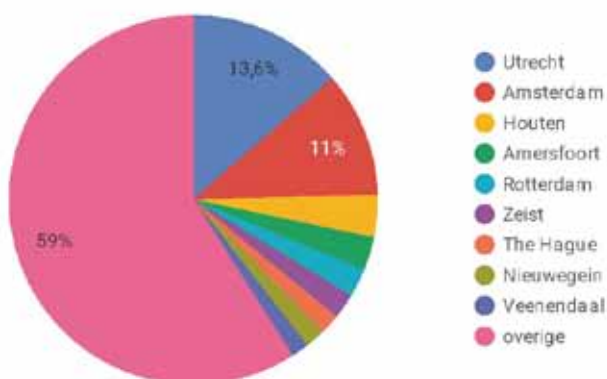
verhouding man / vrouw

leeftijden

waar komen onze bezoekers vandaan

5

Beheer & Onderhoud

57

Beheer en onderhoud gebouwen en terreinen.

Na de oplevering van gebouwen en tentoonstellingsonderdelen in 2015, zijn in de loop van 2016 een aantal gebreken en constructie fouten zichtbaar geworden. Het betreft gebreken aan het dak, de deuren, de afwerking van het verfwerk, het niet functioneren van de maquette van de Hollandse waterlinie en zaken met betrekking tot de afwerking van de nieuwbouw. Voor het oplossen van deze problemen is een werkgroep ingesteld om deze lijst van gebreken op te lossen (de zogenaamde pijn- puntenlijst). In 2018 is voor de reconstructie van de maquette een werkgroep ingesteld door de Provincie Utrecht en heeft een extern bureau een analyse gemaakt over het (niet) functioneren van de maquette. Er is een plan van aanpak opgesteld. De realisatie van dit plan is door diverse omstandigheden vertraagd. Momenteel wordt uitgegaan van een oplevering in 2021.

In 2019 is gestart met de ontwikkeling van een verbeterplan. Het doel is om de belevingsclusters, welke bij de oplevering niet zijn gerealiseerd, alsnog op te pakken en daarnaast nieuwe educatieve wandelroutes over het fort te realiseren en de bewegwijzering te verbeteren. De realisatie van dit verbeterplan is gepland in de periode 2020 tot 2022. In 2019 zijn vooruitlopend op dit plan nieuwe plattegronden met routebeschrijvingen geplaatst en zijn langs de belangrijkste rondleiding borden geplaatst met informatieve teksten.

Terreinbeheer

Het terreinbeheer wordt overeenkomstig het beheersplan uitgevoerd. Met SBB vindt periodiek overleg plaats. Het beheer van het terrein wordt mede afgestemd op de natuurwaarde en het versterken van de biodiversiteit. Sommige delen van het terrein worden extensief gebruikt en het maaibeeld is afgestemd op de ontwikkeling van bijzondere (deels rode lijst) soorten.

De inrichting van het fort is afgestemd op het behoud van de populatie vleermuizen.

Een deel van de gebouwen is hiervoor afgesloten voor museaal of commercieel gebruik. In de gebouwen zelf zijn specifieke maatregelen getroffen voor de overwintering van vleermuizen. De zoogdierenvereniging en SBB voeren jaarlijkse tellingen uit om de ontwikkeling van de populaties vast te leggen.

Ook bij de telling van december 2019 is wederom een groei van de populatie vleermuizen vastgesteld. De groei is met name gestationeerd in het poortgebouw O en het Reduit. In totaal is in 2019 de vleermuizenpopulatie gegroeid. In totaal zijn er 254 vleermuizen geteld, verdeeld over 5 verschillende soorten. In enkele gebouwen zoals het poortgebouw O is het aantal zelfs verdubbeld.

Ook in 2019 is veel tijd besteed aan het bestrijden van de Essenziekte en het verwijderen van zieke essen. De aanwezigheid van de eikenprocessierups wordt gezien de publieksfunctie van het terrein actief bestreden.

In 2017 is een begin gemaakt met het periodiek onderhouden van het groen, volgens een cyclus van een keer in zeven jaar. Dat wil zeggen dat het hele fort in zeven jaar is "rond gewerkt" en dat vervolgens weer een nieuwe cyclus aanvangt. In 2019 is een deel van het periodiek onderhoud uitgevoerd. Links en rechts van de ingang is een strook van de beplanting uitgedund met behoud van overstaanders. In het kader van een SIM aanvraag (Stimuleringsregeling Instandhouding Monumenten) voor het terrein en gebouwen is in december een werkplan voor terreinonderhoud opgesteld. Dit plan heeft een looptijd van 2021 tot 2027. De kosten zijn geraamd op ca 450.000 euro.

Sinds 2019 wordt ook het onderhoud van gebouwen actief ter hand genomen. Met vrijwilligers uit het klussteam zijn alle gebouwen geïnspecteerd op gebreken en achterstallig onderhoud. Deze nul-optie is gedocumenteerd en vormt de basis voor toekomstige onderhoud. Daarnaast is in 2019 een SIM aanvraag gehonoreerd voor het wegwerken van achterstallig onderhoud van de barak X. Deze bijdrage geldt voor de periode 2020 tot 2026. De herstelwerkzaamheden worden gecombineerd met de verbouwing van barak X tot horecalocatie

met een centrale keuken. In 2019 is tevens door de Monumentenwacht Utrecht een SIM aanvraag opgesteld voor gebouw G en de bomvrije kazerne U en de beide gangen (A en B).

Om de efficiëntie te verhogen en de veiligheid van de medewerkers te garanderen is in 2019 geïnvesteerd in een nieuwe radiografisch bestuurbare grasmaaier, die geschikt is voor het maaien van steile hellingen. Met dit apparaat wordt de veiligheid verbeterd en kan de arbeidsproductiviteit met 30% (1FTE) worden vergroot.

In 2019 zijn enkele verbeteringen aangebracht rond barak Z. Om de toegankelijkheid van de centrale toiletten in deze barak te verbeteren is een nieuwe stalen opgang gemaakt welke goed toegankelijk is voor rolstoelen tevens is aan de achterzijde van de barak een nieuw terras aangelegd om de verblijfs-functie van deze barak te versterken.

Om de veiligheid voor het publiek te borgen en de toegankelijkheid van de gebouwen te verbeteren is op het dak van het Reduit een afrastering geplaatst zodat dit gebouw voor het publiek kan worden ontsloten. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd in het kader van een maatschappelijke activiteit, door medewerkers van de Provincie Utrecht.

